Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 989 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 23 ԱՊՐԻԼ 1887 — (Ն. Տ.) 5 ՄԱՅԻՍ 1887 — 11 ՇԱՊԱՆ 1304

20 ՓԱՐԱ (Ց'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԱՌԱՒԱՏ ԿԱՄ ՕՐ ԵՒ ԻՍԿ ԴԻՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ԲԵՐՎԻ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ ԵՒ ՕՐԱԳՐԻ
Գալատիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (Ց'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Ցարեկան գահեկան արծաթի	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » եւ տեղական Թղթատարով տարեկան » »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական Թղթատարով վեցամսեայ » »	120
Ամբողջ երկրներ, տարեկան ֆրանկ	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրսը գրկուած լրագրաց մանրու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան գրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 23 ԱՊՐԻԼ, 1887

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆԿԱՆՑ ՊԱՐՏԷԶ

ԻԴԵԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԱՆՈՑ

Ռուսահայ երեւելի մանկավարժուհւոյ մը, Տիկին Գայիանէ Մատակեանի, Կ. Պոլիս գալն, և ի Գալատիոյ Մանկանց Պարտէզ մը հաստատելու համար Ժամանակ մ'ի վեր առաջադրուող խորհուրդն օրական կարեւորութիւն մը կուտան մանկանց դաստիարակութեան խնդրոյն, որ ազգային դաստիարակութեան յարակից ամենէն շահեկան խնդիրներէն մին է։

Երեք տարեկանէ մինչեւ եօթն տարու տղայք դպրոց չեն կրնար դրկուիլ։ Բնութիւնը, գիտութիւնն ու քաղաքակիրթ ազգաց օրինակն հաւասարապէս կ'արգիլեն զայն։ Բայց երեքէ մինչեւ եօթն տարու տղայք միթէ բնաւ բան չե՞ն կրնար սովրիլ։ գաղափարներ չե՞ն կրնար կազմել։ բարեկրթութեան տարրերը չե՞ն կրնար ստանալ։ դպրոցական կեանքի չե՞ն կրնար պատրաստուիլ։ մարմնոյ և մտաց վարժութիւններ չե՞ն կրնար ընել։ Այս ամէն բաներն արդէն իրենք իրենց կրնեն մանկունք, և եթէ ուղիղ գաղափարներ չարուին իրենց, ծուռ գաղափարները դիւրաւ կրնան ստանալ։ եթէ բարեվարութեան չվարժուին, անկրթութեան շուտով կը վարժուին։ Կ. Պոլսոյ մէջ, կարող ընտանիքներն իրենց տան մէջ դաստիարակուհի կամ վարժուհի կրպահեն, որ դպրոցական տարիք չունեցող փոքր տղայոց զբօսալի ձեւով կ'աւանդէ նախակրթութեան տարրերը։ Բայց Պոլսեցի հայ ընտանեաց մեծ մասը խնդճ չըներ «Վարպետ Տուտուին» զրկել իւր փոքրիկ մանուկները։ «Վարպետ Տուտուն» աղջատիկ կին մ'է, որ օրապահիկ մը ճարելու համար քանի մը «տղայք կը կարդացնէ»։ Ընդհանրապէս հին, նեղ, դոց և խեղճ տուն մը կը նստի, ուր տղայք մաքուր օդ չնչելու, խաղալու և զբօսնելու միջոցներէն չարաչար կը զրկուին, և օրուան մեծագոյն մասը կ'անցուցնեն ծունկի վրայ։ Իրենց սիրասուն զաւակներն ահա սոյն «խամրոցները» կը զրկեն որդեսէր հարը և մարը, տան մէջ անոնց ուրախ զուարթ ճչվլուկը լսելու ձանձրոյթէն ազատելու համար։ «Վարպետ Տուտուն» ամէն թաղի մէջ կայ։ Մեծ թաղերու մէջ հինգ վեց հատ կան «Վարպետ Տուտուներ»։ Ամէն առտու այս թաղերէ անցնող մը կը լսէ «Վարպետ Տուտուն» երթալ չուզող դեռափթիթ խղճալեաց հեծկլտանքը։ «Վարպետ Տուտուն» մանկավարժութեան վրայ գաղափար չունի բնաւ։ Կարդալ գիտէ. բացառաբար գիտէ նաեւ գիր գրել. մասով կը ցուցուի եթէ տեղեկութիւն ունի չորս գործողութեանց վրայ։ Բերբանքը կուտայ տղոց ձեռք, և համար կը պահանջէ։ եթէ աղքատի տղայք են, պտիւժ ալ կուտայ։ եթէ գիտէ թէ ծնողքը քիչ շատ ունեւոր են, պտիւժ չի տար։ Իւր ցորեկուան ճաշը տղոց ընդէջէն կը հանէ։ Շաբաթական կ'առնու, 2 էն մինչեւ 5 ղրուշ։ Շատ չի լոգներ. զի խեղճ փոքրիկ մանկունը շուտով կը կորուսանեն իրենց անկախ եւ ազատ բնաւորութիւն ծեծին տակ, եւ կորագլուխ հրաշալիներ կը դառնան շատ չանցած։ «Վարպետ Տուտուին» տունը, ձայնի և ազմուկի կողմէ, չի տարբերիր թաղին միւս տուներէն։ Մարդ ամէն օր կ'անցնի «Վարպետ Տուտուներու» առջեւէն, առանց դուշակել կարենալու թէ տանեակ տղայք ժողոված կան հոն։

Այս եղական, այս հրաշալի արարածն է ահա մեր զաւակաց մեծագոյն մասին առաջին դաստիարակն։ Ի՞նչ տպաւորութիւններ, ի՞նչ գաղափարներ, ի՞նչ կրթութիւն, դպրոցական կեանց ի՞նչ պատրաստութիւն կ'ուզուի որ ստանայ Կ. Պոլսեցի հայ մանկունը այս ողբալի պայմանաց մէջ։ «Վարպետ Տուտուին» ինչ տեսակ դաստիարակ մը լինելուն վրայ բաւական գաղափար և քիչ շատ ալ խղճմտութիւն ունեցող ծնողք նախատեծար կը համարին տան մէջ պահել իրենց զաւակներ մինչեւ 6-7 տարեկան, յորժամ ուղղակէս թաղային դպրոց կը զրկեն։ Բայց այն ատեն ալ այս 6-7 տարիներ պարապ կանցնին բոլորովին։ Մայրերը, չափազանց զբաղած, ժամանակ չեն գտներ տղայոց կրթութեան պարապելու, եթէ երբեք այս աշխատութեան պահանջած մտային ու բարոյական կարողութիւնն ունին։ Դպրոցի կեանքը շուտով կը խրտչեցնէ, կը տխրեցնէ և կը տաղտկացնէ այս բոլորովին անվարժ տղայքն, որք կը սովորին առել ուսումն։ Ոմանքով, այս առելութիւն կը յարատեւէ։ Այլոց քով, տարիներ պէտք են որ ուսման սէրը զարթնու։

Այս անպատեհութեանց դարմանը գտած են բաղաքակիրթ ազգերն, հաստատելով Մանկանց Պարտէզներ (Ֆրեբելարան)։ Հոն երեքէն մինչեւ եօթն տարու տղայք կը սովորին կարդալ Բնութեան մեծ գրքին, գրքերու վերհագուելն։ Խաղալու և զբօսնելու ընդարձակ տեղ և ժամանակ կ'ունենան։ զի խաղն ու զբօսանքն են ընտրեալ միջոցներն, որովք ձեռնհաս մանկավարժուհիք կը բանան անոնց միտքը, կը մշակեն անոնց զգացումները, գաղափարներ անոնց կուտան ամէն տեսակ առարկայից վրայ, կը սրեն անոնց լիշողութեան, բաղդատութեան, դատողութեան կարողութիւնները, նոցա ֆիզիքական ու խմացական ոյժերը կը մարզեն, և կը պատրաստեն դպրոցի կեանքին և աշխարհի կեանքին։

Մինթէ կարելի չէ՞ մանկանց պարտէզներ հաստատել և պահել Կ. Պոլսոյ Հայոց մէջ։ Ինչո՞ւ չէ։ «Վարպետ Տուտուներուն» տրուած չաբաթականներով դիւրաւ կրնան պահուիլ մանկանց պարտէզներ։ Եւ օրչափ ծնողքներ որք իրենց տղայքն ի հարկէ ստիպեալ տունը կը պահեն, պիտի փութային համեստ չաբաթական մը վճարելով այնպիսի զբօսալի և հրահանգիչ կրթարան մը զրկել զանոնք։ Դժուարութիւնն հոն է որ մանկանց պարտէզ հիմնելու կարողութիւն ու քաջութիւնն ունեցող մանկավարժուհիք կը պակսին մեզ։ Եթէ, ինչպէս կը լսենք, Տիկին Մատակեան սոյնօրինակ հաստատութեան մը նախաձեռնութիւնն ստանձնէ, չատ յոյս ունինք թէ քաջալերութիւն կրնայ գտնել, և իւր գործի օրինակ հետեւողներ կրնայ ունենալ։ Առաջին քայլն է գժուարը։ Մանկանց Պարտէզներու մեծ պէտք ունին Կ. Պոլսեցի ամէն հայ ընտանիք։ Բայց ցարդ այնպիսի հաստատութեան մը անունն իսկ հաղիւ լսուած է ի Կ. Պոլիս։ Եթէ ռուսահայ մանկավարժը՝ Պ. Քալանթարեանց և իւր ազնիւ պաշտօնակից՝ Տիկին Մատակեան միջոց գտնեն այսպիսի հաստատութեան մը առաջին օրինակը տալու, բերդմնաւոր նախաձեռնութիւն մ'ըրած պիտի կրնան համարուիլ։ Կ'ցաւի թէ Դաւոր գիւղ պիտի լինի հայ Մանկանց Պարտէզի մը առաջին օրինակն ընծայող։ Դաւոր գիւղի հայ հասարակութիւնը բարոյական ու նիւթական ամէն ընդունակութիւն ու դիւրութիւն ունի այս կարգի յաջող փորձ մ'ընելու, և պատճառ չկայ որ Բերայի, Գում-գափուի և Սամաթիոյ պէս բազմահայ թաղեր շուտով չընդօրինակեն զայն։

Բայց Մանկանց Պարտէզին հետ սերտ առնչութիւն ունի ուրիշ հաստատութիւն մը, որ գրեթէ նոյնչափ կը պակսի մեր մէջ։ Հայ վարժուհիներ պատրաստող հաստատութիւն մը մեր կրթական ամենամեծ պէտքերէն մին է։ Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութիւնն այս մտոք գովելի ջանք մը կ'ընէ քանի մը տարիներէ հետէ, պահելով գիշերօթիկ վարժարան մը, ուր ընդունուած աղջկունք ընդհանրապէս կը պատրաստուին վարժուհիոյ ասպարէզին։ Բայց Դպրոցասէր Տիկնանց գործունէութիւնը չատ անձուկ ասպարէզի մը վրայ տեղի կ'ունենայ, և արդեանց մասին հարուստ չէ եղած ցարդ։ Կամ պէտք է ընդարձակագոյն ծաւալ մը տալ այս Ընկերութեան գործին, որպէս զի Կ. Պոլսոյ մէկ կողմնական տեղը կարենայ բանալ յատուկ դպրոց մը կամ կրթարան մը, ուր վարժուհւոյ արուեստը մշակել փափաքող օրիորդք և տիկնայք ցորեկայ դասեր կարենան առնուլ, և կամ պէտք է Կ. Պոլսոյ հայ իգական վարժարանաց մէկուն կամ մէկ քանիին մէջ կազմել բարձրագոյն դասարան մը յատկապէս այս նպատակաւ։ Կեդրոնական վարժարանը պիտի ունենայ ուրոյն դասարան մը մանկավարժութեան պատրաստուող երիտասարդաց համար։ Ասոր համապատասխան դասարան մ'ալ պէտք է օրիորդաց համար։ Եւ վարժուհւոյ դասարան մը առաւելապէս պէտք է այն պատճառաւ որ վարժուհւոյ խընամքին յանձնուին ո՛չ միայն ամէն հասակէ աշակերտուհիք, այլ և մանչեր, մինչև 7-8 տարու։ Առանց սեռի խորութեան, առաջին մանկութեան լաւագոյն դաստիարակներն են վարժուհիք։ Ամէն քաղաքակիրթ երկրի մէջ ընդունուած ճշմարտութիւն մ'է այս։ Ո՛չ չափ անհրաժեշտ պէտք ունինք Մանկանց Պարտէզներու, նո՛ւնչափ պէտք ունինք Իդեական Վարժապետանոցի, որ՝ ի մէջ այլոց՝ պատրաստէ յաջողակ պարտիզպանուհիներ Մանկանց Պարտէզներուն համար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԱՏԱՍՏԱՆ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՍԱՏՆՈՒԹԵԱՆ

Զինուորական Ատեանը, միւս ամբաստանելոց եւս պատմութիւնները լսելէ յետոյ, խօսքը տուաւ Ընդհանուր Դատախազին, իւր ամբաստանութիւնն ընելու։

Ընդհ. Դատախազը նախ կը պատմէ Բուդրայի դէպքին առաջ տեղի ունեցած եղելութիւնները։ «Թիկնապահ Բաբախանաղայան կը ծանուցանէ ընդհանուր բանակավարին թէ հրացանաձգութիւն լսած է Բուդրայի կողմէ, որ սուտ էր։ Հաղ. Լոռի հրաման կ'ընդունի Բուդրայի վրայ քալել օգնական զօրքով։ Ցորչափ այս հաղարապետ կը վարէ դործողութիւններն, յոյն զօրքը կը կռուին եռանդեամբ եւ յաջողութեամբ։ Բայց սպայից ընթացքն տարակի է։ Բինիւ, տագնապելի վայրկենին, այսինքն երբ հրամատարը նմա կը պատուիրէ իւր դումարակով ուժովցնել ճակատամարտի դիծը, կապասանի պահեստի գիծը։ Թիկնապահ Բաբախանաղայան փոխանակ ամենուրեք հրամատարին ընկերանալու՝ նորա հրամանները տանելու համար, պարզ փոստարի մը կը թողու իւր դիրքը և իւր պաշտօն։ Լոռի վիրաւորուելով, դուշակելի էր թէ Բուդրա Թուրքաց ձեռք պիտի ինար։ Հարիւրապետը, որք ցան վայր ծածկեալ կը մնային, կերեւին՝ յանձնարարելու համար միայն որ թիւնամուոն հետ բանակցութիւն բացուի, մինչ առատ պաշար եւ ռազմամթերք ունէին։ Իրենց խաց տրուած էր թէ օգնական զօրք պիտի հասնէր անմիջապէս. սակայն և այնպէս, սպիտակ դրօշը կը պարզեն։ Բինիւ, հակառակ զինուորական կանոնաց, դրօշակրի և բանագնացի պաշտօնները կ'իրացնէ։ Օսմ. բանակատեղն հասնելով, կը պռռայ Ցուռնաց թէ Ամէնքի կառավարութիւնն հրամայած է դադրեցնել կռիւն։ Ապա Թուրքաց կ'առաջարկէ զինադադար։ Բայց Թուրքերն իրենց առջեւ տեսնելով սպայ մը որոյ ամէն շարժումը կը մատներ երկիւղ, կը պահանջեն որ Ցոյնք անպայման անձնատուր լինին։ Տեղակալ Բոսդուրօ, թէեւ առաւօտէն ի վեր քաջապէս կատարած էր իւր պարտականութիւն, զառաջինն կը պատասխանէ Բինիւոյի, որ դէնք կը հրաւիրէր Թուրքաց քով երթալ։ Յայրոս և Տուտումօքուլօ տեղակալք կը հետեւին նմա։ Մամուրի տեղակալն եւս կ'ընդունի Պէքիր աղա անուն Թուրք սպայի մը հրաւէրը։ Սոյն միջոցին, Թուրք զինուորք կը խառնուէին անգուլուն մնացեալ Ցոյներուն, եւ յոյն սպայք կ'ամբողջացնեն վատութեան գործը՝ զէնընկեցութիւն հրամայելով իրենց մարդոց։ Նոյն պահուն, Հար. Լայոս, անգամներին ցոյն վայր, կ'երեւի Նըմանապէս, և օսմ. հրամատարը Պէքիր Աղան կարծելով, այս անուամբ կը կանչէ Օսմ. հրամատարը կը յառաջանայ դէպ ի նա, և դէրի կը վարէ դնա։ Բինիւ կը փախի Թուրքաց ձեռքէն, բայց փոխանակ երթալ դտնելու գիւրպէտ՝ Լայոս, և եղածը նմա պատմելու, Զարբոս կը փախի։ Իսկ Բաձի դասալիք կը լինի՝ Թուրքաց կողմէ թնդանօթի առաջին հարուածը խլելուն պէս։

«Աւասիկ ողբալի պատմութիւնն այս դէպքին, որ միանգամ է հելլենական պատմութեան մէջ։ Ինն սպայք, 450 զինուոր ունենալով իրենց հրամանաց ներքեւ, նաև առատ պաշար ու ռազմամթերք և պաշտպանութեան ամէն միջոցներ, վատաբար անձնատուր եղած են թշնամւոյն, մատնելով իրենց զինուորներն և յանձնելով առաջնակարգ կարեւորութիւն ունեցող ռազմական դիրք մը։ Ամբաստանեալք մոռցան թէ Հելլէն էին, և Թերմոփիլէի անցքին մէջ մեռնիլ քան թէ Հայրենեաց օրէնքին անհնազանդ լինելու անպատուութիւնը կրել յանձն առնով 300 Սպարտացւոց օրինակը բնաւ օգուտ չէ ունեցած ամբաստանեալներուն։ Սպարտացիք, եթէ անձնատուր լինէին, կրնային դէթ արդարանալ։ զի 300 հոգի էին ընդդէմ 60,000ի, մինչ ամբաստանեալք կը հրամայէին թշնամւոյն ոյժերուն գրէթէ հաւասար ոյժերու։ Եթէ երկու ժամ ևս դիմադրէին, օգնութիւնք կը հասնէին և հելլենական զինուց պատիւը կը փրկուէր։

Փոստաշախ ըստ կարի պաշտպանեցին ամբաստանեալները։ Բարախարալամպոյի փաստաբան Պ. Ռուդիրի կը յանձնէ թէ կը վարանէր ստանձնել նորա պաշտպանութիւնը, բայց այժմ համոզուելով թէ անմեղ է, ձգիապէս յանձն առած է փաստաբանել անոր դատն։ «Ցանկ կազմեցան ի Բուդրա, որպէս ի Քրիմովոլիս։ Եթէ յաղթուեցան, պատճառն այն է թէ թշնամւոյն թնդանօթայ դէմ հանելու հրետանի չունէին։ Նաև, նոր զինուորաց բաղմութեան պատճառաւ, կարելի չեղաւ կանոնաւորութիւն և տակտիկան պահել զօրաց մէջ։ Այս դատաստան ծագում կանոնաւորութիւն մը։ Մեր զօրքեր գերի ինկեր են։ Ամէն բանակի մէջ կը պատահի, այս։ Բայց երբ Բուդրայի Թուրքաց ձեռք իյնալուն լուրն եկաւ Ամէնք ընդհանուր զայրոյթի և կատաղութեան պոյթումի մը տեղի ունեցաւ։ Կ'ուզուէր որ սպայից գլուխներն սկսուի մը վայ ազգին ներկայացուէին։ Եւ զինուորական իշխանութիւնն ըստ ինչ իրեն թէ ազգային պատիւն արիւնոտ զոհացում մը կը պահանջէր։ Քանի մը մարդիկ սպանել պէտք էր՝ ժողովրդեան գրգռութիւնն հանդարտեցնելու համար։ Բայց դուք, Տեա՛ր դատաւորք, պէտք չէ որ մոլուիք այս զգացումէ։ Արդարութիւնն պէտք է դատէք ու վճռէք։»

Ապրիլ 17/29ին փաստաբանութիւնը շարունակեցան։ Յետ որոյ, Նախագահն հարցուց Ընդհ. Դատախազին թէ ըսելիք մ'ունի։

Ընդհ. Դատախազ. Ո՛չ։ Ամբաստանութիւնը կը պնդէ իւր ցարդ ըսածներուն վրայ։

Նախագահ. Ամբաստանեալք։ Ոտքի ելէք։ Ուրիշ ըսելիք մ'ունի՞ք ձեր պաշտպանութեան համար։

Հաղ. Լայոս. Աւելցնելիք բան մը չունիմ։ Պիտի ըսեմ միայն թէ այսօր ձեր առջեւ չէի գտնուեր եթէ խնդրուած օգնութիւնք ժամանակին գայն։

Նախագահն ոտիկան սպային յանձնեց ամբաստանելոց պահպանութիւնն, և հասարակութեան ծանոյց թէ Ատենին վճիռը յուութեամբ մտիկ չընող ունկդիրը՝ անմիջապէս դատի կը կոչուին Զինուորական Ատենին առջեւ և կը դատապարտուին, ըստ զինուորական օրինաց։

Ապա դատաւորք խորհրդակցութեան սենեակը քաշուեցան և 2½ ժամէ յետոյ վերադարձան յԱտեան։

ԴԱՏԱՎՃԻՌ. Նախագահն, յիշելով Զինուորական օրէնքին յօդուածներն, յայտարարեց թէ Հար. Լայոս յանցապարտ է Թշնամւոյն հետ բանակցութեան մտնելուն համար, դեռ ևս չբրած ամենայն ինչ զոր կը պահանջէին զինուորական պարտականութիւնն ու պատիւն։ Յանցապարտ է Հար. Բինիւ, քաղաքներուն համար իւր դիրքը թշնամւոյն առջեւ, և զօրքերն յանձնատուութիւն յորդորելուն համար։ Յանցապարտ է Տեղ. Բաբախարալամպօ, Նըմանապէս թշնամւոյն առջեւ իւր դիրքը թողուն համար։ Հետեւապէս, Լայոս, Բինիւ և Բաբախարալամպօ դատապարտուած են հրացանի բանտարկելու, զինուորական ատիճաններէ զրկուելէ յետոյ։ Միւս հինգ ամբաստանեալք անպարտ են, և կ'արձակուին։

Ունկնդիրք խորին լռութեամբ լսեցին զայս դատավճիռ։ Ի մահ դատապարտեալ առաջին ամբաստանեալը, ծեր հարիւրապետն Լայոս, կրեց հարուածն առանց մեծ յուզման։ Մինոյն թէ չատ դուռնատեցաւ, և մատնոց ակնարկ մը նետեց ունկնդրաց դէպ յոյն մասն, ուստից նոյն վայրկենին կ'արձակուէր կնոջ ճիչ մը, յուսահատութեան սուր ճիչ մը տագնապալից և ազէկէզ Դատարանին կլնն էր, որ իւր զաւակաց հետ — ամենքն ալ անչափահաս, — ուզած էր ներկայ գտնուիլ դատաստանին եւ որ կը մարէր կ'ինար, ի լուր դատավճռոյն, որով արդէն կը դատարարուի ամբիոն մը և որբերու մայր։ Հար. Բինիւ եւս հանդարտութեամբ լսեց զիւր դատավճիռ։ Բանտ դացած պահուն, մրմռաց. «Աստուած չկա՛յ վերը»։ Բարախարալամպօ դանդաղով ըսաւ. «Աստուած արդար է քեզ նկատմամբ։ Ինձ համար միայն Աստուած չկայ»։ Հասարակութիւնն համակրանք յայտնեց Լայոսի համար, որոյ վրայ կ'ըսուէր թէ իւր յիմար դիւրահաւատութեան զոհ դացած էր։ Իսկ Բինիւի և Բաբախարալամպոյի կատաղերը քարկոծեցան կատաղի ամբոխին կողմէ, զոր չի կրցան զսպել սոսկալի ոստիկանութիւնը։

ԻՊՐԱՀԻՄ-ԲԱՇԱ ՄԷՏՐԷՍԷԻ

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս կը յիշուի նախորդ տարւոյ Բամազանի պայրամի չորրորդ օրն (երեքշաբթի) Պոլսոյ Շեհզատէ պաշարի մօտ գտնուած Իպրահիմ փաշայի մզկիթին մէջ սեղանին մէջ երկու դիակ կը գտնուին, որոց մին Քէօթահիացի քարոզիչ հոճա հաճի Ալի՝ եւ միւսը պէվվաղ (դռնապան) Ալի էֆէնտիներուն ըլլալը կ'ստուգուի։

Բօլիսի կողմանէ պէտք եղած խուզարկութիւնք կը կատարուին ամենայն աշխուժութեամբ։ Սպանութիւնները խիստ անգութ կերպով գործուած են, այնպէս որ դիակներն յօշոտուած էին գրեթէ։ Այս խժդժական դէպքը չատ ալմուկ կը յարուցանէ։ Իշխանութիւնը բոլոր միջոցները ձեռք կ'առնու այս քամնելի ոճրոյն հեղինակները գտնելու, բարձրագոյն վայրերէ հրամաններ կը զրկուին առ որ անկ է որպէս զի արդարութիւնն երեւան դայ։ Արդարեւ քիչ ժամանակէն իշխանութիւնը կը յաջողի գտնել սպանութեանց հեղինակները, որոնց մասին նախնական քննութիւնք կը կատարուին ամէն կանոնաւորութեամբ։ Ոճրագործք մարտ 14ին կ'ամբաստանուին Ամբասանիչ Ատենի կողմանէ և այս երեքշաբթի հրապարակաւ դատարանը տեղի կ'ունենայ։ Ամբաստանեալք հինգ հոգի են։ 1. Ռէմզիի քէշէֆներէն քըզըլ օղլու Ահմէտ չաւուշ պին Իսմայիլ, 2. Էրթուրուլ պայի չաւուշներէն երեւուն տարեկան Գաղը օղլու Մէհմէտ չաւուշ պին Հասան, 3. Առաջին հեծելազօր պային նէֆէֆներէն Եանըզ օղլու Էօմէր պին Մէհմէտ, 4. բժշկական վարժարանի ուսանողներէն քսան եւ ութ տարեկան Գարա Ալի պին Ըշեմիլ, 5. Նոյն վարժարանի ուսանողներէն քսան եւ հինգ տարեկան Նիման պին Ալի։ Այս վերջին իրը ոճրագործ ամբաստանուած չէ, այլ իրը ոճրագործները պահող յանցաւոր նկատուած է Ամբասանիչ Ատենի կողմանէ։

Ժամը 7 բառորդ անցած Նախագահ Վսեմ Վասրթի էֆէնտի ատեանը բացաւ։ Ատեանը կազմող անդամներն էին Էմին էֆէնտի, Արլիք պէյ, Թզզէթ պէյ, Գաբրիէլ էֆէնտի Գաբրիէլեան։ Ընդհանուր դատախազ Խալիտ պէյ անձամբ ներկայ էր։ քարտուղարի պաշտօնը կը վարէր Նէշիթէճեան Գաբրիէլ էֆէնտի։

Էօմէրի և Մէհմէտ չաւուշի և Նիման պաշտպանութիւնն ստանձնած էր Բէֆայի Յուսէֆ էֆ. Ահմէտ չաւուշին խաչիկ էֆ. իսկ Գարա Ալիինը Իզզէթ էֆէնտի։ Սպանեալ Պէվվաղ Ալի էֆէնտիի եղբայր Մաշմուտ էֆէնտի իւր Բարթի Սիվրէ կը գտնուէր։

Ամբաստանեալք իրենց յատուկ տեղերը կային եւ. խուռն բազմութիւնն ունկընդրաց յատուկ նստարանները լեցուցած էին։

Նախագահն ըստ օրինի ամբաստանելոց անուններն, մականուններն, արհեստներն և բնակավայրերը հարցնելէ վերջն, հրամայեց որպէս զի գրագրաց էֆէնտիին կարդալ ամբաստանիչ ատենի մեղադրանքն և ամբաստանագիրը։

Քարտուղարն կարդաց նախ Ամբաստանիչ Ատենի մեղադրանքն և յետոյ ընդհ. դատախազի Ամբաստանագիրը։

Ամբաստանիչ Ատենի մեղադրանքն ամփոփումն հետեւեալն է.

Ատեանն ընդհանուր դատախազի խնդրագրին նկատողութեան առնելով որում դիտել կը տրուի թէ ըստ քննութեանց որք կատարեցան նախորդ տարւոյ Բամազանի Պայրամին չորրորդ (գշ.) գիշեր այսինքն բշ. երեկոյ, Մէհմէտ Չաւուշ, Էօմէր, Ահմէտ Չաւուշ և Գարա Ալի յառաջագոյն խորհրդով և միասին Իպրահիմ բաշայի յիշեալ մէտրէսէն կ'երթան դուռը կը բռնեն։ Գարա Մէհմէտ հակելու համար դուրսը կը մնայ իսկ միւս երեք ընկերները ներս կը մտնեն, Հոճա Ալի և դռնապան Ալի էֆէնտիներուն գտնուած սենեակը կ'երթան, զորս վայրենաբար և անգթաբար կը վիրաւորեն ու կ'սպանեն և սենեկին մէջ գտած դրամները, ժամացոյցը և քանի մը գոգեր կ'առնուն կը փախչին։ Այս իրողութիւն հաստատուած է ոճրագործներէն Մէհմէտ Չաւուշի և Էօմէրի մատրաման խոստովանութիւններով, և Գարա Ալիին կողմանէ 12 յուլիս թուականաւ մատրաման պատմութեամբ։ Թէեւ Գարա Ալի հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ ուրացած է իւր զրաւոր խոստովանութիւնն եւ յաւելցուցած է թէ ծանր հիւանդ եղած ատեն նախնական քննութիւնք կատարուելու համար քանիցս որ զինքը հիւանդանոցէն տարած են, չդիտեր թէ ինչ ըսած է, սակայն ստուգուած է բօլիս Ալիէն էֆէնտիի երդմամբ եղած վկայութեամբ թէ Գարա Ալիի հիւանդութիւնը չատ թեթեւ էր հարցաքննութեանց ժամանակ, և ըստ ամենայնի խելքը գլուխն էր, եւ թէ կամաւ ըրած խոստովանութիւնները կարդացնել տալով ինչ ինչ դիտողութիւններ եւ ուրացութիւններ ըրած է. ասկէց զատ Գարա Ալիին ունեցած տկարութիւնը լինելիք հարցաքննութեանց արգելը չկարենալ ըլլալն հաստատուած է բժշկական ժողովի մէկ տեղեկագրով, եւ ըստ վիլայէթեան բօլիսի պաշտօնեայներէն Եուսուֆ Զիա էֆէնտիի, Գարա Ալի հարցաքննութենէն քանի տարուան ատեն սեւ ճշմարիտը պիտի ըսեմ, մահապարտութենէն կը վախեմ, խոստովանութեան եւ վկայութեան մէջ տարբերութիւն կայ։» ըսած է։

Ստուգուած է նաեւ թէ Գարա Ալի պայրամին երրորդ օրն Բ. Թէբէպէի շուկան Պոզոսին սրճարանին մէջ տեսակցած է Մէհմէտ չաւուշի, Էօմէրի եւ Նիմանի հետ, և Գարա Ալի իւր հարցաքննութեան մէջ ըսած է թէ Մէհմէտ չաւուշ եւ Էօմէր ձեռքերնին մէկ մէկ ծրար ունենալով իւր սենեակն եկած, այլ ինքն Մէհմէտ չաւուշին չփոթ վիճակն եւ զգեստներուն արիւնոտ ըլլալը տեսնելով վռնտեր է զանոնք իւր քովէն։

Իսկ Ահմէտ չաւուշ որչափ որ իւր մեղադրութիւնն ուրանալով պնդած է թէ նոյն երեկոյ Ալի եւ Իսա Չաւուշներուն հետ Լանկայի պահականոցը Հաճի Զէյնէպիին քով մինչեւ ժամը երկուքէ երեք կենալէն զկնի, յիշեալ Ալի եւ Իսա չաւուշները մեկնելէն վերջը ինքը Տաւուսա փաշայի Բէժիի կայարանը գնացած և իւր ընկերները քնացած գտնելով ինքն ալ հանուելով գիշերն անցուցած է, թէ առաւօտուն, ի պատասխանի իրեն ուղղեալ հարցմանց, նախորդ երեկոյին Հաճի Զէյնէպի Չաւուշի քով ըլլալն և դաշտի վրայ տեսնուած բիծին ժանգ ըլլալն, և բաճկոնակին վրայ տեսնուած բիծերուն համար նախապէս թաց ծխախոտի պարկ վերցուցած ըլլալէն յառաջ գալն յայտարարած է, սակայն իւր այս յայտարարութեանց հակառակ, նախ ֆոլճէ պոյէ Հիւսէին էֆէնտի կը տեղեկացնէ թէ Ահմէտ Չաւուշ նոյն երեքշաբթի ցորեկ ժամը 9½ին մինչեւ առանց հրամանի Բէժիի կայարանէն մեկնած և գիշերն մինչեւ ժամ 3½ չէ վերադարձած, թէ իրենց քնանալէն վերջը եկած և երբ գալն տեսած չէ, այլ թէ առաւօտուն մեկնելուն պատճառն հարցնելով Ահմէտ Չաւուշ պատասխանած է «մէկ մ'ալ առանց հրամանի չեմ երթար, գործ մ'ունէի, քաղաքացիներուս հետ տեսնուեցայ, իմ մեկնումը մի տեղեկագրէք, այս անգամին համար ներում կը խնդրեմ», թէ Հաճի Զէյնէպի Ահմէտ Չաւուշին իւր քովը ըլլալը չէ ըսած։

Երկրորդ նոյն կայարանի քէշէֆներէն Մէհմէտ Ճէմիլ էֆէնտի եւ արաղ Ահմէտ, Սապրի եւ գաղթական Հիւսէին աղաներուն վկայութիւնները կը հաստատեն Հիւսէին էֆէնտիի տեղեկութիւնները։ Երրորդ Ահմէտ չաւուշին երկուշաբթի երեկոյին Լանկայի պահականոցը ըլլալն վերոյիշեալ Ալի եւ Իսա չաւուշներուն եւ Հաճի Զէյնէպիին երդմամբ տուած վկայութեամբ կը հաստատուի։

Զորրորդ Ահմէտ չաւուշին ձերբակալուած ատեն անկողնին տակ գտնուած գաշտին եւ իւր բաճկոնակին վրայ տեսնուած բիծերուն արեան բիծեր ըլլալուն մեծ հաւանականութիւն ըլլալն բժշկական վարժարանի մէջ կատարուած քննութենէն կը հասկցուի, եւ այս դաշտին միշտ իւր հետ ունեցած ըլլալը Ագասարյան Սապրի եւ գաղթական Հիւսէին աղաները կը հաստատեն։ Հինգերորդ, Սապրի կը յայտնէ թէ արդարեւ Ահմէտ չաւուշի բաճկոնակին վարի մասին վրայ թաց ծխախոտի ջուրէն յառաջ եկած բիծեր տեսած էր, իսկ ոյսօրուան բիծերը բնաւ տեսած չէր։

Վեցերորդ, սպանութիւնը սուր եւ հատու գործիքով տեղի ունենալն պաշտօնական քննութեամբ հաստատուած ըլլալով, նոյն դաշտյով սպանութիւնը կատարուիլն մեզակից Իսմէր յայտնած եւ նոյն գիշերուան Ահմէտ չաւուշի հագած բաճկոնակին սոյն բաճկոնակն ըլլալն նոյնպէս մեզակից Մէհմէտ չաւուշ ըսած է, այս եւ ասոնց նման ուրիշ մէկ քանի պարագաներ Ահմէտ չաւուշին սոյն ոճրին մէջ մեղակից ըլլալը կը հաստատեն։ Նիմանին գալով որչափ որ ասոր Իպրահիմ փաշայի մէտրէսէն իւր ընկերներուն հետ երթալն հաստատուած չէ, նոյն երկուշաբթի օրն նոյն ընկերաց հետ Պոզոսին սրճարանը գտնուիլն, սպանութեան գործին կատարուելէն վերջը Գարա Ալիին հետ թիրեաքիներուն շուկան գտնուիլն, նոյն գիշեր Գարա Ալիին սենեակը պառկիլն եւ Գարա Ալիին ձերբակալուելէն մէկ քանի օր վերջը զօրանոց երթալով ձերբակալուիլ, Մէհմէտ չաւուշին լուր տալով դրամ ուղղելն եւ այլ պարագայներ Նիմանին մեղակցութիւնը կը հաստատեն։ Ընդհանուր դատախազը իւր խնդրագրին մէջ, Մէհմէտ եւ Ահմէտ չաւուշներուն եւ Էօմէրին արարքը պատժական օրինաց 174 յօդուածի վերջին պարբերութեան համաձայն գտնելով ըստ այս եւ 45 յօդուածի համաձայն, ամբաստանու

ըստ այնմ միւս ոճրագործներուն հետ դատուիլը կը խնդրէ։

Ամբաստանիչ առեանը յետ խորհրդակցութեան ընդհանուր դատախազի պահանջումը օրինաց համաձայն գտնելով կ'ամբաստանէ Մէհմէտ եւ Ահմէտ չավուշները եւ Լօմէրը իբր ի միասին ապտնող յիշեալ երկու Ալի էֆէնտիները, կ'ամբաստանէ զԳարա Ալի իբր օգնական այն ոճրագործութեան եւ կ'որոշէ որ Նիման իբր ոճրագործները պահող դատուի միւսներուն հետ եղեռնագատ առեանին առջեւ։

Յետոյ կը կարդացուի ընդհանուր դատախազին ամբաստանագիրը, որ ըստ որոշման Ամբաստանիչ առեանի յանցաւորներուն ամբաստանեալ ըլլալնին կը յայտնէ եւ դատավարութիւնը կը պահանջէ։

Սոյն գրութեանց ընթերցումէն յետոյ դատարանն հարցաքննութեան ձեռնարկեց եւ յետ վիպոյց ուսնիդրութեան, որ տեւեցին երկու նիստ, երէքի նստին մէջ հետեւեալ վճիռն արձակեց միաձայնութեամբ։

«Ըստ տրամադրութեան Պատժական Օրինաց 170րդ յօդուածին՝ մահուան դատապարտեց Ահմէտ, Մէհմէտ չավուշներն և Լօմէրն։ Գարա-Ալին ևս ըստ տրամադրութեան նոյն օրինաց 175րդ յօդուածին տասն տարուան բերդարգելութեան դատապարտուեցաւ. իսկ Նիման էֆէնտին անպարտ արձակուեցաւ։»

(Թէպէտեւ կը փափագէինք սոյն դատին հարցաքննութիւններն եւս մանրամասնաբար հրատարակել, սակայն այս օրերս Գուլադարքան էֆէնտիի գաղը գրուած լլնելով լայնքիս էջերու մեծ մասն, չատացանք ոճրագործութեան պարագայից ամփոփումն եւ դատարանի վճիռն հրատարակելով)։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

1710ի մարտ 11ի կայս. արտօնագրով թոյլատրուած էր ռուսական Նիժինի Ցոյն հասարակութեան առանց մաքս վճարելու առեւտրական յարաբերութիւն ունենալ Թուրքիոյ, Աւստրիոյ, Բրուսիոյ, և Սաքսոնիոյ հետ։ Անցագրերի մասին եւս բաւական ազատ արտօնութիւններ կը վայելէին այդ յոյներ։ Ռուսիոյ ելմտից նախարարութեան անցագրերու վերաբերեալ նոր օրինաց պատճառաւ Նիժինի Ցոյն հասարակութիւնն աղերսագրով խնդրած է որ պահպանուին 1710 մարտ 11ի արտօնութիւններն։ Սակայն ելեւմտից նախարարն պատասխանած է որ պիտի ջնջուին Ցոյն հասարակութեան ցարդ վայելած արտօնութիւններն, և որպէս մաքսային և նմանապէս անցագրերու օրէնքն ընդհանրական պիտի լլնի և նոցա համար։

—Ռուսիոյ ելեւմտից նախարարն այժմ բոլոր ուժով կ'աշխատի պետական գանձի համար նոր հասոյթներ հայթայթել։ Նորանոր օրէնքներ կը կազմէ, նորանոր կանոններ կը հաստատէ։ Մի խօսքով ամեն ճիգ կը թափէ, որ այս տարի պետական գանձը բաց չուենայ։ Եւ արդարեւ Պ. Վիշնեգրադսկի հետզհետէ կը գտնէ հասոյթի աղբիւրներ, թէեւ պետական գանձն լեցնող այդ հասոյթները մեծապէս իսկ կը ճնշեն հասարակ ժողովրդեան նիւթական վիճակին։ Այսպէս հասոյթի մի աղբիւրն կարելի է համարել անցագիրներու նոր կանոնադրութիւնն, իսկ հասոյթի մի այլ աղբիւրն դրօշմաթղթոց արժեքի բարձրացումն։ Դրօշմաթղթոց արժեքի այս նոր բարձրացումէն պետական գանձն այսուհետեւ պիտի ունենայ տարեկան 3,923,000 ռուբլիի նոր հասոյթ մը։

—Ոչոյ և ոչինչ հանդէ է կաւոխա. Նէյտ Աֆուէրնէ կը ծանուցանէ թէ հետզհետէ կ'արդարանայ բնաբէտներու և մեր նախնեաց այն դիտողութիւններն թէ կաւկասիա անհուն հարստութեան աղբիւր է։ Այսպէս մի քանի տարիներու մէջ սկսաբացուել է Գաբու Նաֆթի այնպիսի հորեր, որ իրենց վիթխարի արտադրութեամբ զարմանք կը պատճառեն աշխարհի։ Տակաւին անցեալ տարի եւս վիմագրութեան քարահանք գտնուեցաւ։ Նմանապէս և նորերս եւս գարձեալ վիմագրութեան նոր քարահանք գտնուեցաւ Օզուրգէթ գաւառի մէջ, իշխան Էրիստոֆ Դնդապետի կալուածներու մէջ։ Մի և նոյն իշխանի նոյն կալուածի մէջ անցեալներն գետինը փորած ժամանակ պատահմամբ կը գտնեն ոսկիի և արծաթի հանքեր։ Իշխան Էրիստով քիչ ժամանակէն պիտի ձեռնարկէ, արտօնութիւն ստանալով, փորել ոսկիի և արծաթի հանքերը։

—Աթոս կղզի մէջ կը գտնուի Իվերեան վանքն որ առաջ վրացւոց կը պատկանէր իսկ յետոյ յոյները գրաւեցին։ Վերջերս վրաց աշնուականութիւնն պատգամաւորութեամբ դիմեց ռուս կառավարութեան խնդրելով որ Աթոսի Իվերեան եկեղեցին իրենց վերադարձուի։ Ռուս կառավարութիւնն ի նկատ առնելով այդ պատգամաւորութեան խնդիրն, յանձնարարեց Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան, որպէս զի հարկ եղած բանակցութիւնները կատարէ յիշեալ վանքը յունաց ձեռքէն առնլու և վրաց վերադարձնելու համար։

—Ճափա կղզին, որ ցարդ ամերիկեան կերոսին կը գործածէր տարեկան 7-8 միլիոն փունտ, այսուհետեւ մտադիր է Բաքուի կիրոսին գործածել, մանաւանդ որ Բաքուի կերոսինը փունտին 64 կոպէկ ածան է։

—Ի Կաւկասիա, Մինկրելիոյ մէջ քարածուխի մեծ հանք բացուած է։ Թիֆլիսէ շուտով երկրաչափներ և ճարտարապետներ պիտի ուղարկուին անդ հանքածուխը քննելու։

— Ռուսիոյ ելեւմտից նախարարութեան տեղեկութեան նայելով, համայն կայսրութեան մէջ ելմտական գանձն դրօշմաթղթէ տարբկան կ'ստանայ 16,457,446 ռուբլի հասոյթ։

—Ըստ հաճախայնութեան ռուս և պարսկական կառավարութեանց երկաթուղոյ գիծ պիտի կառուցուի Կասպից եզերքէն Ծովի մինչեւ պարսկական ծոցն, Թէհրանի վրայով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տրապիզոնէն կը գրեն մեզ թէ տեղւոյն ազգայինք ցաւօք իմացեր են կեդր. Վարչութեան այն որոշումն որով վիճակին առաջնորդ Դեր. Դարեգին եպիսկոպոս Մուշ պիտի երթայ տեղական ինչ ինչ խնդիրներ կարգադրելու համար։ Ժողովուրդը խիստ գոհ լլնելով իւր առաջնորդին պաշտօնավարութենէն, որոյ օգուտէտ արդիւնքները կը տեսնէ, չուզեր եզեր Դարեգին եպիսկոպոսի հեռացումն յայտարարելով որ Տրապիզոն պէտք ունենալով իւր հովուին ներկայութեան մեծապէս պիտի ճնաստուի նորա բացակայութենէն։

Նամակագիրը կը յարէ թէ Դեր. Դարեգին եպիսկոպոս Քարբերդի քնիչ անուանուած ատեն, Տրապիզոնի գաւառական ժողովը պատճառաբանեալ դիտողագիր մ'ուղղած էր կեդր. Վարչութեան, բայց սա բնաւ նկատողութեան չառնլով դան, այս վերջին որոշումը տուած է որ իբրեւ յառաջարան կը նկատուի եղեր իրագործելու Վարչութեան այն նախորդ մտադրութիւնն որով Մշոյ առաջնորդութիւնը եւ Ս. Կարապետի վանահայրութիւնը Դեր. Սրուանձտեանց եպիսկոպոսի պիտի յանձնուէր։

Զմիւռնիոյ Ս. Առաջնորդը դեռ պատասխանած չէ Կրօնական ժողովոյ հեռագրոյն ի մասին Շահպաղլեան Ցակոբ վարդապետի Կ. Պոլիս առաքման։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(Պաշտօնական Աղբ)

Քանի մը շաբաթներէ ի վեր հաստատուած լլնելով թէ քղեան բոլորովին անհետացած է այն վայրերէն ուր ճարակած էր, այն բժշկական այցելութիւն որ ապրիլ 9ին հրամայուած էր Սիկիլիայէն, Դանուբէն և Սև ծովու եզերաց քաղաքներէն—Սուլթանէն ի Պուլկաղ—եկող նաւուց համար, ջնջուած է։

Կ. Պոլիս, 22 ապրիլ |4 մայիս 1887

ԵԴԻՊՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Մանուցուեցաւ արդէն թէ Սրը Ս. Ուոլֆ իւր կառավարութենէն ստացած հրահանգաց համաձայն յայտնած էր Բ. Դրան թէ Անգլիա կը հաւանի, ինչ ինչ պայմաններով, հինգ տարուան մէջ հեռացուելէ իւր զօրքերն Եգիպտոսէն և մինչ Բ. Դուռը մերժած էր այդ պայմանաժամն ինչպէս նաեւ յարակից պայմանները։ Արդ, բրիտանական արտասովոր պատուիրակն, իւր կառավարութենէն ստացած նոր հրահանգաց համաձայն, չորս տարուան իջեցուցած է այդ պայմանաժամն, և առանց պայմանի։ Կայս. կառավարութիւնը տակաւին պատասխանած չէ այս նոր զեկուցման։

Կ'ըսուի թէ անգլ. դեսպանն և Սրը Ս. Ուոլֆ ուզելով խնդրոյն լուծումը դիւրացնել, վերջին օրերս յայտնած են առ Լորտ Սալիսպուրի թէ հարկ է նորանոր զիջումներ ընել օսմ. կառավարութեան՝ որպէս զի այսու յաջողելի մը յանգին կատարուած բանակցութիւնը, եգիպտական խնդրոյն ամենաբնական կէտին վրայ։

ՄՈՆՍԻՆԵՈՐ ՌՈԴԷԼԻ

Երէկ առաւօտ Բանկալդիի Սէնդէսբի եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր պատարագ մատուցուեցաւ պապական նուիրակին մեկնման առթիւ։ արարողութեան ներկայ էին նաեւ ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլլո կոմսն՝ իւր պաշտօնատարներով և ուրիշ դեսպանք և պաշտօնական անձինք։ Ս. Ռոդէլլի միջօրէին իւր հրաժեշտն ամենուն մատուցանելէ և օրհնութիւնը տալէ յետոյ, մեկնեցաւ Պրինտիզի ճամբով ի Հռոմ։ Պապական նուիրակն առջի օրը կայս. պալատ և յետոյ Բ. Դուռն երթալով իւր հրաժեշտը մատուցած և շնորհակալիք յայտնած էր այն համակրանաց համար որ իրեն նկատմամբ ցոյց տրուեցաւ իւր պաշտօնավարութեան միջոցին ի Կ. Պոլիս։

Բերայի լրագիրը սակայն կը բացատրեն Ս. Ռոդէլլի Վեհ. Սուլթանին չի ներկայանալուն պատճառը։ Ցարտնի է թէ չուրջ մէկ տարի առաջ պապական նուիրակը Պրիսէլի նուիրակ անուանուելով, իւր հրաժեշտի գրերը մատոյց Վեհ. Սուլթանին, սակայն մայրաքաղաքէս մեկնելու պահուն հակահրաման մը հասաւ Հռոմէն և Ս. Ռոդէլլի աստ մնաց այն քաղաքական դէպքերուն պատճառաւ որոց թատր կը հանդիսանար յայնժամ Պրիսէլ։ Յետոյ, Ս. Ֆէրադա ղրկուեցաւ ի Պրիսէլ իսկ Ս. Ռոդէլլի Կ. Պոլիս մնաց առանց սակայն նոր յանձնարարգրեր ընդունելու։ Ա.յս պատճառաւ է ահա որ պապական նուիրակը վերջին ժամանակներս պաշտօնական հանդիսանք մը չէր կրեր Բ. Դրան մօտ։ Դիւանագիտական պատմութեան մէջ իբր եղական դէպք մը կը նկատուի այս։

Ս. Ռոդէլլի մայրաքաղաքէս մեկնելով, ոչ միայն քաղցր լիշատակներ կը թողու իւր հօտին համար, և հեղինակաթիվիկ Սէրբէնա վարժարանի հաստատութիւնն, այլ նաեւ խնայասիրութեան օրինակներ։ Պապական նուիրակն անդուլ ջանքերով և խնայտուն խնայողութեամբք յաջողած է ընդարձակել իրեն յատկացեալ բնակարանն ու պաշտօնատեղին, ի Բանկալդի, որուն պարտեզ մը աւելցուցած և յարակից չէնքեր շինել տուած։ Հետեւաբար իւր յաջորդը շարունակելով նորա գործը, պապական նուիրակի մը արժանավայել բնակարան մը պիտի գտնէ։

ՓԻԼԻՊԷԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ապրիլ 18 թուականաւ Փիլիպէէն Մանդրեաի ուղղեալ նամակէ մը քաղուած։

Մանուցինք արդէն թէ խնամակալը Սգամպուլոֆ և Մոգբուրոֆ՝ ընկերակցութեամբ քաղաքապետ Պ. Տիմիդրոֆի՝ դէպ ի Բրգանլը ուղեւորեցան ուստից Սոֆիա անցեր են Դրնովայի ճամբով ուր պատահելը են իրենց պաշտօնակից Պ. Ժիվքոֆի։ Ա.յս տեղ հասած տեղեկութեանց նայելով, խնամակալը ամենուրեք խօսեր են 25 միլիոն ֆրանքի փոխառութեան յաջողութեան վրայ։ «Ասի ապացոյց մ'է, ըսեր է Պ. Սգամպուլոֆ, թէ Եւրոպա վստահութիւն ունի իւր վրայ»։ Պ. Սգամպուլոֆ, իւր միւս բոլոր բանախօսութեանց մէջ յայտարարեր է թէ «Խնամակալութիւնն անվտանգ պիտի կատարէ իւր պարտքը, տեղի չտալու համար Ռուսիոյ թելադրութեանց», եւ յարեր է թէ «Փիլիպէի մէջ անգլ. ընդհ. հիւպատոսը շնորհաւորեր է զգուլիար կառավարութիւնն և հրաւիրեր է զնա շարունակել իւր մասն ընդդէմ հիւսիսային կայսրութեան»։

Առջի օրը քաղաքիս պատերուն վրայ փակցուեցաւ ցուցակն այն 18էն 40 տարեկան բնակչաց որք հրաւիրուած են զինուորական մարզանքներ կատարել ամեն կիրակի։

Պաղէնպէրկի Ալէքսանդր Իշխանի գահակալութեան տարեդարձին առթիւ երէկ գոհաբանական աղօթք մատուցուեցան պուլկարական մայր եկեղեցւոյն մէջ. գունդ մը հեռեւակազօրք եւ գունդ մը հեծելազօրք՝ նուագածուցց խմբի մ'առաջնորդութեամբ և դրօշակներով՝ կեցած էին եկեղեցւոյ դուռն. յաւարտ արարողութեան, զինուորական հրամատար Սավոֆ հաղարապետն այբէ անցուց նոր աստիճանի բարձրացող սպաներն ու ենթասպայները։ Ամեն կողմէ հեռագրեր ուղղուեցան Ալէքսանդր Իշխանին, մաղթելով անոր ընդդիմադիր վերադարձն ի Պուլկարիա։

Թէ ի Փիլիպէ և թէ ի Սոֆիա նոր ձերբակալութիւնք կատարուեցան. Բանտարկելոց մէջ կը յիշուի Պալթաճիէֆ հարիւրապետն իւր երկու ընկերներով։

ԿՐԷՏԷ

Աւասիկ այն պաշտօնագիր որով Կրէտէի կուսակալ Բոսդաքի փաշա հրամայած է որ անորոշ ժամանակի մը համար յետաձգուին կղզւոյն չորս գաւառակաց երեսփոխանական ընտրութիւնք։

Նկատելով որ վարչական Խորհրդոյ երկու անդամոց հրաժարման պատճառաւ այդ Խորհուրդը չը կրցաւ օրինաւորապէս նիստ ընել և քննել այն բողոքներ որք բարձրացած էին Կիսոնիոյ, Բիսամոյի, Արաբօրնայի, Սֆաքիոյ և Ռէդիմնոյի գաւառական ժողովոց դէմ, ի մասին թաղային ընտրութեանց, ինչպէս նաեւ ուրիշ ընտրութեանց դէմ յարուցուած ընդդիմութեանց վրայ։ Թէ այս պատճառաւ առ կայս կը մնան 60 քրիստոնէից ընտրութիւնն ի Կիսոնիա, 16 քրիստոնէից և 4 իսլամաց ի Բիսամոյ, 43 քրիստոնէից Արաբօրնայ, 6 քրիստոնէից ի Սֆաքիա և 2 ինլամաց ի Ռէդիմոյ։

Նկատելով որ Կիսոնիա, Բիսամ, Արաբօրնայ և Սֆաքիա գաւառակաց մէջ այս տարի պէտք է տեղի ունենան քրիստոնեայ երեսփոխանաց ընտրութիւնք։ սակայն բանաւոր և օգտակար է յետաձգել այս ընտրութիւններն այն պատճառաւ որ ընտրողական ժողովոյ բոլոր անդամներուն հանդամանքը ճանչցուած չէ տակաւին։ Թէ այս յետաձգումէ հարկաւոր է մանաւանդ այն պատճառաւ որ եթէ այդ ընտրութիւնք կատարուին, խնդրոյ ներքեւ գտնուող գաւառակաց երեսփոխանք չպիտի կարենան բաղ խլ իրենց աթոռներէ և հետեւաբար այդ գաւառակներ իրենց օրինաւոր ներկայացուցիչներն ունենալէ պիտի զրկուին որ դիմումներ պիտի յարուցանէ։ և թէ արդէն այս յետաձգումէ բաղաց կողմէ խնդրուած է։

Նկատելով որ, առնուած տեղեկութեանց նայելով, եթէ յիշեալ ընտրութիւնք չը յետաձգուին, երկիւղ կայ որ բարեկարգութիւնն ու հանդարտութիւնը խանգարուին ծագելիք անհամաձայնութեանց պատճառաւ։

Ա.յս պատճառներով և մասնաւորապէս բարեկարգութեան պահպանման նպատակաւ, կ'որոշենք և կը հրամայենք՝ որ Ընդհ. ժողովոյ յառաջիկայ նստաշրջանին համար երեսփոխանական ընտրութիւնք անպայման կերպիւ յետաձգուին Կիսոնիոյ, Բիսամոյի, Արաբօրնայի և Սֆաքիոյ գաւառակաց մէջ։

Բ. ԱՆԹՕԲՈՒԼՕ

Հանեա, 9|21 Ապրիլ

—Պիրէէնի առջեւ կեցող ֆրանսական մարտանաւն Հանեա գնացած է ուր կ'սպասուի նաեւ իտալական չոգենաւ մը զոր հիւպատոսը խնդրած է և անգլիական չոգենաւ մը որ Մալդայէն պիտի դրկուի։

Մէկերկրակի ֆրանսական նաւատորմի հրամանատար Մարքէսաք դեր-ծովակալն եւս Կրէտէ գնացած է ուր կը գտնուի երկուշաբթի օրէն ի վեր։

ԹՏԻՎԻՆ ԵՂԲԱՕՐԸ

Եգիպտական լրագրաց մէջ կը կարդանք.

«Բարձր. Խտիվն ասկից առաջ Վեհ. Սուլթանէն խնդրած էր արտօնել իւր եղբայրը Հասան փաշան, որ ամրան եղանակն Հռոդոս կղզին անցուցնէ օդափոխութեան համար։ Սուլթանը պատասխանեց թէ Հռոդոսի կլիմայն այնքան կաղդուրիչ չլլիր. հետեւաբար Ն. Վեհափառութիւն կը կարծէ թէ Հասան փաշայի համար աւելի պիտի յարմարի Կ. Պոլսոյ բնակութիւնը։ Ա.յս հրաւէրին համաձայն, Խտիվն եղբայրը մօտ ժամանակէն պիտի մեկնի Եգիպտոսէն ի Կ. Պոլիս։»

— —

ԱՌՆԱՎՈՒՏԳԻՒՂԻ ՀԷՐԻՋԵԱՂԷ

Վեհ. Սուլթանի բարձր նախագահութեամբ եւ Միւղիրիս փաշայի դեր նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է Առնաւուտգիւղի հրկիզելոց նպաստելու համար։ Սոյն յանձնաժողովը, որոյ անդամը են ի նպաստ Արաքսկէի հրկիզելոց կազմեալ յանձնաժողովոյ անդամը, ի նիստ գումարեցաւ։ կիրակի եւ երէկ եւ որոշեց ժամանակի մը համար օրական հացտալ այն հրկիզելոց որք դեռ չեն ապահոված իրենց ապրուստը։

—Անգլիական դեսպանուհի Լէյտի Հուդդ երէկ Առնաւուտգիւղ գնաց եւ տեղացի երեւելի տիկնանց ընկերակցութեամբ հրկիզելոց բնակած վրաններն այցելելով մխիթարեց գնոսա եւ դրամական նուէրներ ըրաւ։ Լէյտի Հուդդ մանաւորապէս գովեց Վեհ. Սուլթանի հոգածութիւնն այս թշուառաց նկատմամբ որք ամեն օր Ն. Վեհափառութեան շնորհները կը վայելեն։

—Գահիրէի ռուսական հիւպատոս Պ. Անդրնիասի, որ իւր դուստրը տեսնելու համար մայրաքաղաքս եկած է, դրամական նուէրներ ըրած է ի նպաստ Առնաւուտգիւղի հրկիզելոց։ Պ. Անդրնիասի միանգամայն խոստացած է Աղեքսանդրիոյ մէջ նպաստ հաւաքելով կայսերական յանձնաժողովոյն հասցուցնել։

Վեհ. Սուլթանն Իմթիազ պատուանշանի արծաթ շքագրաւը շնորհեց Զալաթիոյ մաքսատան տնօրէն Աքիֆ պէյի։

—Սրը Հ. Ս. Ուոլֆ երէկ գերմանական դեսպանատունն երթալով տեսակցեցաւ Պ. տը Բատովիձի հետ։

—Տրաման նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ Սամի էֆէնտի նոյն պաշտօնով կիւմիւլճինէ փոխադրեցաւ և նմա յաջորդեց կիւմիւլճինէի նախնական դատարանին պատժական ճիւղի նախագահ Աղաբիօս էֆէնտի։

— Վեհ. Սուլթանը գնահատելով դաշնակահար Օր. Վէռա Թիմանովայի տաղանդը, բարեհաճեցաւ Դեզարեւտից շքագրամը շնորհել նմա։

—Այսօր Հելլենաց Եորկիոս թագաւորին անուն տարեդարձը լլնելով, հելլենական դեսպանատան մատրան մէջ գոհաբանական աղօթքներ կը կարդացուին և յաւարտ կրօնական արարողութեանց Պ. Բունտուրէոդի հելլէն հպատակաց և պաշտօնական անձանց շնորհաւորական այցելութիւնները պիտի ընդունի։

—Պուլկար պատուիրակ Տր. Վիլքովիչ երէկ անգլիական դեսպանատունն երթալով մէկուկէս ժամու չափ տեսակցեցաւ Սրը Ո. Հուադդի հետ։

—Հինգերրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ արքունի շինուածոց գծագրիչ Մուխթաֆեան Բագարատ էֆէնտիի։

—Ամերիկեան նորընտիր հիւպատոս Պ. Լինչ Բրինկլ, որոյ պաշտօնը վաւերացաւ Բ. Դրան կողմէ, նախընթաց օրը պաշտօնական այցելութիւններ տուաւ Դատական նախարար Վեհր. Ճէվտեդ փաշային, խորհրդական Վեհր. Վահան էֆէնտիին, Արտաքին գործոց նախարարութեան ընդհ. քարտուղարին, նաւահանգստի վերատեսչին և այլոց։ Ա.յս այցելութեանց միջոցին Պ. Բրինկլի կ'ընկերանար հիւպատոսարանի առաջին թարգմանը և ամերիկացի ուրիշ պաշտօնատար մը։ Նորընտիր հիւպատոսը տուն մը վարձած է ի Թարապիա ուր պիտի անցուցնէ ամրան եղանակը։

—Ադրիանուպոլսոյ իշխանութիւնը Բրբը-Բիլիսէի մէջ քանի մը կասկածելի պուլկարներ ձերբակալեր են, որք չկրնալով ինքզինքնին արդարացունել, ազատ չեն թողուած։

— Դատական նախարարութիւնը ամեն կողմ շրջաբերականներ ուղղելով ծանոյց թէ պէտք է անթերի գործադրել օրինաց այն տրամադրութիւնն՝ որով վաճառականաց կողմէ կառավարական պաշտօնատանց տրուելիք ամեն կարգի պաշտօնագրոց ներքեւ պէտք է գրուած լլնին վաճառականաց անունը, մականունը, բնակավայրը, վաճառականութեան տեսակն և ո՛ր կարգին պատկանին ու Առեւտրական Սենեկի կողմէ տրուած վկայական թուահամարն։

—Վեհ. Սուլթանի մանաւոր նկարիչ Ահմէտ Ալի փաշա նախընթաց օրը երկու փառաւոր պատկերներ ընտրեց Թէվֆիք-Պաշի Նկարահանդէսն, մին Ա. Քօֆմանի, որ Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը կը ներկայացուցէ և միւսը Նաւ Տիւպուայի մէկ դաշտանկարն։ Ահմէտ փաշա սոյն նկարները մատոյց Վեհ. Սուլթանին որ հաճեցաւ հրամայել որ անոնցմէ առաջինը (Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը) գնուի կայս. պալատան համար։

Նկարահանդիսի փակումը թէպէտ երեկուան համար որոշուած էր, սակայն Պ. Բլանշէրիէր արտօնութիւն խնդրած լլնելով անոր տերերէն՝ 8 օր եւս բաց պահել դան, հաւանութիւն տուացած է. հետեւաբար հասարակութիւնը պիտի կարենայ տակաւին օգուտ քաղել այս առիթէն։ Երեկի այցելուաց մէջ նշմարեցինք դարձեալ Մաղհար փաշան որ Բէյտէբսընի և Շենհոյի երեք ընտիր նկարներ գնեց, գերմանական դեսպանուհին Տիկին տը Բատովիձ՝ իւր դստեր հետ և դեսպանական մարմնոյ անդամներէն շատեր։

—Զմիւռնիոյ մէջ Տիմիդրիոս Փեշտիմալճի անուն յոյն երիտասարդ մը բեմվրէրով ինքզինքն սպաննած է. անձնասպանութեան պատճառը դեռ ստուգուած չէ։

—Անգլ. ընդհ. հիւպատոս Պ. Ֆառուէդ ու տիկինը Թարապիա փոխադրեցին իրենց բնակութիւնը։

—Ռուսական դեսպանն ու դեսպանուհին առջի օրը դեսպանատան պահակ չոգենաւով պտոյտ մ'ըրին Վոսֆորի վրայ, մինչեւ Պէշիքթաշ։ և երեկոյին Բերա վերադարձան։

—Սելանիկի Ալադինի վաճառատան պետը՝ Պ. Տարիուս Ալադինի Մարսիլիոյ մէջ մեռեր է ի հասակի 68 տարեաց։

—Բոնեայն կը գրեն թէ գարնան բակիզը գաւառին մէջ տիրող երաշտութիւնը ցուցուլի հետեւանքներ ունեցեր է գուսպանդներուն համար, փոսն զի գաւառին գլուխաւոր հարստութիւնը կը կազմեն։ Գարամանի ընդարձակ դաշտերէից մէջ մարգագետնի պակասութեան պատճառաւ, գուսպանդ գրեթէ մէկ չորրորդը կորուեր է։ այս պատճառաւ գաւառին հասոյթը զգալապէս պիտի նուազին այս տարի։

—Պորտուրի կառավարիչ Մուսթաֆա փաշա երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Զմիւռնիոյ ճամբով։

—Եռանեակ Աւեւտրական դատարանին նախագահ Տաւիշոն էֆ. արձակուրդով մայրաքաղաքս եկաւ։

—Այս օրերս Բիսոսի մէջ յանախ երկրաշարժի ցնցումներ կ'զգացուին առանց ոեւէ վնաս պատճառելու։

— Հաէէլեաց պատմելով թէ Պոլսոյ Գարաքէ-Ցիրան, Ճաղալ-Օղլու և Հօճա-Փաշա թաղերն ստէպ գողութիւնք տեղի կ'ունենան և գիշերուան ժամ մէկին մինչեւ ցերեկ անցորդք կը կողոպտուին, ոստիկանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

— Բաղաքապետութեան պաշտօնեայք ամսոյս 17էն մինչ 20րդ օրը Բ. շրջանակին մէջ 98, Դ. շրջանակին մէջ 80 և Է. շրջանակին մէջ 100, գումար 278 օխա պակաս կշռող հաց գրաւեցին։ Դ. շրջանակի տնօրինութիւնն 920 օխա հաց գնելով, մ.ս գրաւեալ հացերուն հետ Առնաւուտգիւղի հրկիզելոց բաշխեց։

ԽՈՐԷՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ հայազգի ծանօթ ձեռնածու Պ. Սէն-Ժերմէն յառաջիկայ շաբաթ գիշեր և կիւրակէ, միջօրէին, ներկայացումներ պիտի տայ Պալատու Խորէնեան երկսեռ վարժարանի սրահին մէջ, ինքնապատ նոյն վարժարանին։ Շաբաթ երեկոյեան ներկայացումը պիտի սկսի ժամ երկուքուկէսին և կիւրակէինը ժամ 7ին։ Պ. Սէն-Ժերմէնի ձեռնածուական փորձերն համբաւեալ լլնելով, անտարակոյս Պալատու և շրջակայ թաղերու ազգայինք պիտի փութան ներկայ գտնուիլ վերոյիշեալ ներկայացմանց, այսու նպաստելով նաեւ Խորէնեան աղքատիկ վարժարանին։

ԹՐԱՄՈՒԼՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Հասոյթ ոսկի դրամով

1887 Ապրիլ 14ն մինչ Ապրիլ 30

	Օրական	Ամսական
Պէշիքթաշի գիծ	5,582.30	167.469.—
Աքսէրայի »	4,881.21	146,436.25
Շիշլիի »	5,509.55	165,286.50

Ընդհանուր Տնօրէն
Ա. ԹՐԻՒԼԻ

4 Մայիս 1887
Կ. Պոլիս

ԴԱՏԱՍՏԱՆ

Մ. ԳՈՒԼԱԳՍԸՔՅԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻ ԱՌԱՋԻ ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵՆԻՆ

(Նախ. Բ.—22 Ապրիլ 1887 Հրատարակիչ)

Սոյն դատին չարունակութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Եղեռնադատ Ատենին առջեւ։ —Ունկնդրաց բազմութիւնն այնքան մեծ էր, որ խիստ չատը չկրնալով մտնել սրահն, ստիպուեցան մեկնիլ։ Ժամը 7ը 25 վայրկեան անցած ներս մտաւ Մարգար էֆ. և իւր յատուկ տեղը նստաւ։ Ոչինչ տխրութիւն դիմացը վրայ, ինչպէս անցեալ նստին։ Իրեն հետեւեցան իւր փաստաբանն և քիչ յետոյ սպանեալին մայրն ու երկու եղբայրներն։ — Ոչ 45 վայրկեան կ'անցնէր երբ Վեհր. Նախագահը ներս մտնելով բացմեցաւ իւր աթոռը միւս դատաւորաց հետ։ — Նախագահ պէյն հրամայեց քարտուղար էֆ.ի կարդալ նախորդ նստի տենագրութեան վերջին մասն։ Յետոյ թերցման հրաման տրուեցաւ նորելուկ Մարգար էֆ.ի քեռին, երմին, որ արդէն միւս վկայից հետ հրաւիրուած էր։

Նախագ. (առ Երմն) — Անունդ ինչ է։
Երմն. —Երմն։
Նախ. — Տարիքդ։
Երմն. — Քսան և հինգ։
Նախ. — Ո՞ւր տեղացի էք։
Երմն. — Կեսարացի։
Նախ. — Սպանեալ Լազարիի մասին ինչ տեղեկութիւն ունիս։ Ո՞վ է Լազարին։
Երմն. —Զեմ գիտեր։
Նախ. —Արդեսան ի՞նչ էր, ի՞նչ կընէր։
Երմն. —Մասավաճառ։
Նախ. —Առաջ ո՞ւր կը բնակէիր, ի՞նչ կիւտաղ էիր։
Երմն.—Այո՛։
Նախագ. —Երեք տարի հո՞ն կեցար։
Երմն.—Այո՛։
Նախագ. —Վերջը՝ մօրդ եկար։
Երմն.—Այո՛։
Նախագ.—Բայրդ այս անձին (Մարգար էֆ.ին ցոյց տալով) կ'ինէ։
Երմն.—Այո։
Նախագ.—Լազարի ի՞նչ կ'ընէր երբ մեռնելը գար։
Երմն.—Միա կը բերէր։
Նախագ.—Մասավաճառին խանութը կերթայիր։
Երմն.—Ո՛չ։
Նախագ.—Լազարիին հետ ո՞ւր կը խաղայիք։
Երմն.—Պառուհանին։
Նախագ.—Զեզի առնող կ'ուզէր։
Երմն.—Այո՛։
Նախ.—Ի միասին եկեղեցի ինչո՞ւ գացիք։
Երմն.—Պառկուելու համար զիս եկեղեցի տարու, բայց վերջէն թող տուաւ։
Նախ.—Ե՞րբ պատահեցաւ այդ գէպքը։
Երմն.—Ասկէ մէկ ու կէս տարի յառաջ։
Նախ.—Եղբէն վերադարձաւ հոս։
Երմն.—Այո։
Նախ.—Ձեր տանը խոհանոցն ո՞րչափ ժամանակէ ի վեր տանը վերի յարկը փոխադրուած է։
Երմն.—Մէկ ու կէս տարիէ ի վեր։
Նախ.—Լազարի ամէն գաւրն մի՞ կը բերէր։
Երմն.—Շաբաթին երեք անգամ կրնար։
Նախ.—Անպատճառ գլեզ կը տեսնէր ամեն անգամ։
Երմն.—Ո՛չ, բայց երբ տեսնէր, կ'խօսակցէինք։
Նախ.—Մրար մը կար, այդ ծրարը դուն տուիր իրեն։
Երմն.—Այո՛, ես տուի։ Առաւ ծրարս գնաց։
Նախ.—Մէջը ի՞նչ կար։
Երմն.—Սաւան, դաշտոն մը, ելն.—Այդ դաշտոնն ինք ուզեց։
Նախ.—Վերադարձին ետ չը բերաւ ընոնք։
Երմն.—Ոչ, ետքը չը վերադարձուց։
Նախ.—(Մարգար էֆ. ցոյց տալով) Մանոյ բան մը ըսած էիր սիրդ մաքն։ ըսած էիր թէ Լազարի գլեզ պիտի առնուի Կիսոթիւն։
Երմն.—Ո՛չ, տեղեկութիւն չունէին ոչինչ (սպսինքն Մարգար էֆ.) և ոչ քոյրս—Մրարին օրը ըսի, որ հինգշաբթի օր մ'էրթայինք մեր փախած օրը։
Նախագ.—Մէկ ու կէս տարի առաջ—Որո՞ ըսիր։
Երմն.— Քրոջս։
Նախագ.— Մէկ ու կէս տարիէ ի վեր խօսք մը չեղաւ բնաւ տան մէջ։
Երմն.— Ո՛չ, չեղաւ։
Ամբաստ.— (ընդվզելով)։ Երբ Լազարի ծրարն առաւ փախաւ, հարցուցինք եղբայրը թէ ո՞ւր է։ Մէկ տարի յետոյ տեսաք զինքն երբ Վոյվոտան էլ, և անմիջապէս բռնիսին տուի։
Նախագ.— (Ա.ռ Երմն) Այդ գլեզին յետոյ տեսա՞ր զինքը։
Երմն.

խօսեր և տեսնուե՛ր են։ Ծրարին մէջ ուրիշ բան չը կա՞ր։

Երմոն.— Ո՛չ։

Նախագ.— Հապա ըսուած է թէ 30 ոսկի կապուած է ծայրը։ Դո՞ւռ տուիր ծըրարը։

Երմոն.— Այո՛, ես տուի և մէջը ուրիշ բան չը կար։

Նախագ.— (Առ Մարգար էֆ.) Այս պարագայից մէջ գողութիւն մը չը կրնար ենթադրուիլ։

Ամբ.— Ես չեմ գիտեր։ Երմոն տուեր էր ծրարը, ուրիշ գողութիւն մ՚ալ պատահած էր, ես ալ կասկածեցայ և երբ Վոյվոտան գինքը տեսայ, ձերբակալել տուի։

Թ. Սարաֆ էֆ.— Գողութիւն չը կայ կ՚ըսուի, բայց արդարութեան դաշոյն մը կայ ծրարին մէջ։

Համոի էֆ.— Լաղարի չէր գիտեր թէ այդ դաշոյն որո՞ւն է, Երմոն տուեր է զայն իրեն։

Երմոն.— Լաղարի ըսաւ թէ եթէ զէնքի վերաբերեալ բան մ՚ալ կայ, հետդ առ, ես ալ առի։

Երմոնը հեռացուցին, և ներկայացաւ Եանի կամ Եուվան, քսան տարեկան, հելլէն, գինեվաճառ։ Սա յետ երդման գործողութեան, Նախագահ պէյի հարցման վրայ հետևեալն ըսաւ.

Եանի.— Խանութս նստած գիրք մը կը կարդայի։ Ձայն մը լսեցի փողոցէն։ յետոյ աղմուկ։ Առաջին անգամ կասկած չունեցայ։ բայց երբ աղմուկը չատցաւ, տեսայ որ մարդիկ կը վազէին։ վախցայ և խանութս գոցեցի։

Նախագ.— Խանութդ մօտ է։

Եանի.— Ցուն մը անգին, փողոցին մէջ։

Նախագահ պէյի հարցման վրայ, քարտուղարն յայտնեց թէ Եանիի նախորդ յայտարարութեանց համաձայն է սոյն յայտարարութիւնը։

Համոի էֆ.— Ատրճանակին ձայնը ո՞ր կողմէն եկեր է։

Եանի.— Փողոցէն։

Համոի էֆ.— Ինկած տեղը մօտ է։

Եանի.— Քիչ մը հեռու։

Նախագ.— (Մարգար էֆ.ն ցոյց տալով) Այս անձը տուն ունի՞։

Եանի.— Այո՛։

Նախագ.— Փողոցի՞ն մէջ։

Եանի.— Այո, այն փողոցէն եկաւ ձայնը։

Նախագ.— Ատրճանակի ձայնէն յետոյ խանութէնիդ մարդ մը եկա՞ւ։

Եանի.— Չեմ գիտեր։

(Այս միջոցին դատաւորը խմբ.ն քննեցին)։

Ներկայացաւ Վարդուկ, 43 տարեկան, Սեբաստացի, որ Մարգար էֆ.ի տան մօտ կը բնակի և սենեակ վարձու կուտայ։

Նախագ.— Կը ճանչնա՞ս այս անձը (Մարգար էֆ.ն ցոյց տալով)։

Վարդուկ.— Բնաւ չեմ ճանչնար։

Նախագ.— Գուլաղաբզը օղլու Մարգար, սարաքի։

Վարդուկ.— Ո՛չ։

Նախագ.— Ատրճանակ պարպուեր է, մարդ մը մեռեր է, ի՞նչ գիտես այս մասին։ Նախ երդում մ՚ըրէ որ չխոսակ պիտի դրուցես։

Վարդուկ.— (Ցեռ երդմամբ) Ես լսեցի, լուսցի տանս մէջ։ աղմուկի ձայնէն վեր եկայ և պատուհանը բանալով հարցուցի թէ ի՞նչ կայ։ մարդ մեռուցին ըսին, վախցայ, ներս մտայ։

Նախ.— Ատրճանակի ձայն չը լսեցի՞ր։

Վարդուկ.— Ո՛չ, չեմ կրնար լսել, լսելուս ատենս։

Նախ.— Այս ինչը մեռցուցին չըսի՞ն մի։

Վարդուկ.— Ո՛չ։

Վարդուկի այս խօսքերն եւս համաձայն էին իւր նախորդ յայտարարութեանց։ —Ապա բերին Եւգարիս անուն օրիորդ մը, 19 տարեկան, Պոլսեցի, Մարգար էֆ.ի դրացի։ Սա յետ երդման ըսաւ.

Եւգ.— Նստած էի տունը, լսեցի ատրճանակի մը ձայնը։ հարցուցի թէ ո՞վ նետեց։ Հայի պէյ տղայ մը մեռցուցին, ամեն մարդու բերանը այս խօսքն էր։

Նախ.— (Մարգար էֆէնտին ցոյց տալով) Տեսա՞ր այս անձն։

Եւգ.— Ո՛չ, չտեսայ։

Համոի էֆ.— Զայնը ո՞ր կողմէն եկաւ։

Նախ.— Տունդ ո՞ր է։

Եւգ.— Հայի պէյին տունէն վար, երկու տուն կայ մէջերնիս։

Նախ.— Հայի պէյին տունը կը տեսնո՞ւի ձեր տունէն։

Եւգ.— Այո՛։

Նախ.— Ատրճանակի ձայնը ո՞ր կողմէն եկաւ։

Եւգ.— Մօտէն, մենէ վար։

Նախ.— Հայի պէյին կողմէն թէ ուրիշ տեղէ։

Եւգ.— Հայի պէյին կողմէն։

Թ. Սարաֆ էֆ.— Հայի պէյը զարկաւ ըսեր են. կա՞յ արդեօք ադոնցմէ մին որ ծանօթ լինի։

Եւգ.— Հոս տղայ մը կայ, Բանաւօթ, որ տեսեր է իւր աչքովն։

Մ. Տօրիպայ Փաստաբան սպանելոյն մօր)։—Այդ սանդուխին վրայ եղող մը ո՞ր կողմէն կը զարնուի։ ամեն կողմէն ալ կարելի՞ է։ ես տեսած եմ այդ տեղը, ուրիշ տեղէ հրացան կարելի չէ պարպել։

Թ. Սարաֆ էֆ.— Մէ՞ռոպէնէ ըշ՞ոն իրաւունք չունի այդպիսի հարցումներ ընելու։

Նախ.— Ուրիշ տեղէ կարելի՞ է ատրճանակ պարպել։ Ատրճանակի պարպուած տեղը ուրիշ տուն կա՞ւ։

Եւգ.— Այո՛, կայ։

Ներկայացաւ Մարիքօ կամ Մարեօրա, 22 տարեկան, Հելլէն, դրացի Մարգար էֆ.ի։ Սա թուրքերէն չգիտնալով պաշտօնապէս թարգման կարգուեցաւ Վասիլ անուն անձ մը 42 տարեկան, Սամաթիացի, ֆարէֆոշ, որ իւր երդումն ըրաւ։

Նախ.— (Առ թարգմանն) Կը ճանչնայ ամբաստանեալը։

Թարգմ.— (Մարիքօի պարտէսին դարձեալ յետոյ) Ո՛չ, չը ճանչնար։

Նախ.— Դրացի՞ է ի՞նչ է։

Թարգ.— Այո՛։ և կինը կը ճանչնայ։

Երդման գործողութիւնը կատարուած ատեն, Մարիքօ, փոխանակ վալլահի՛ ըսելու մ՚ալէյ՞ա ըսաւ. և Համոի էֆ. դիտել տուաւ թէ այս պարագայն կրնայ վերջը իրը պատրուակ ծառայել ամբաստանելոյն, վճռաբեկումի պահանջելու համար։ Ուստի խնդրեց որ Վալլահի՛ ըսէ, և Մարիքօ Վալլահի՛ ըսաւ։

Թարգ.— (Նախագահի հարցման վրայ) Խոհանոցն է եղեր, բէվոլվերի ձայնն խմացեր է, վեր վազեր է և մեռնողին ձայնն առեր է. հարցուցեր է թէ ո՞վ է մեռնողը։ պատասխաներ են թէ հայի պէյն ապաննեց և մեռնողն էր ֆասալ Լազօ, զոր չը ճանչնար։ բոլոր մարդիկ կ՚ըսեն եղեր թէ հայի պէյը մեռցուց։

Նախագ.— (Առ թարգմ.) Ասոնց տունէն կ՚երեւայ հայի պէյի տունը։

Թարգմ.— Այո՛, պատչգամէն։

Թ. Սարաֆ էֆ.— Կ՚ըսեն թէ հայի պէյը մեռցուցեր է, բայց չեն ճանչնար զինքը։ Թո՛ղ հարցուի թէ ապանելոյն եղբայրներն այդ միջոցին հո՞ն էին։

Թարգմ.— Քիչ մը յետոյ եկեր են։

Թ. Սարաֆ էֆ.— Հարիւր ասոնք (եղբայրները ցոյց տալով) ըսեր են, և ներկայք ալ իմացեր են։

Նախագ.— Եղբայրներն առա՞ջ թէ յետոյ տեսեր է։

Թարգմ.— Յետոյ։

Հրաւիրուեցաւ Անկելի, 29 տարեկան կին մը, Պոլսեցի, որ իւր երդումն ընելէ յետոյ, ըսաւ.

Անկելի.— Լաֆնէշէներ կայն փողոցին մէջ էրբ ատրճանակի ձայն մը լսեցի, կարծեցի թէ կրիւ կ՚ընեն։ պատուհանը բացի և հարցուցի թէ ո՞վ է նետեց։ ապտ մը կար, Բանաւօթ անուն, ըսաւ թէ գէր մարդ մը այսինքն հայի պէյը նետեց։

Նախագ.— Զայնը ո՞ր կողմէն եկաւ։

Անկելի.— Կ՚ըսէին թէ հայի պէյի տան կողմէն։

Հեռացուցին Անկելի, Համոի էֆէնտիի խնդրանօք, որ ըսաւ թէ, Թերևս նորէն զայն լսելու պէտքն ղգացուի։ Անկելիէ յետոյ եկաւ Բանաւօթ, որդի Սօթիրիի, 13 տարեկան։ Այս ան Բանաւօթն է, որու համար ըսուած է թէ տեսած էր Մարգար էֆ.ի ատրճանակ պարպելը։

Բանաւօթ.— (Նախագահի հարցման վրայ) Պատուհանն էի, լաֆնէշ՚ա կ՚անցնէր, կը նայէի։ տեսայ մի քանի անձինք որ կը խօսակցէին։ մէկը ձեռքը վեր առաւ, միւսը մէկ կողմ գնաց, մէկն անդին, վերջէն «Ֆա՛ռա՝ ֆա՛ռա» ձայն մը լսեցի վերէն, յետոյ մարդ մը ինկաւ։

Նախագ.— Ո՞վ էր «Ֆա՛ռա՝» ըսողը։

Բանաւօթ.— Չեմ գիտեր, գիշեր էր։

Համոի էֆ.— Բանաւօթ չորս յայտարարութիւն ունի, ամենն ալ թող կարդացուին։

Թ. Սարաֆ էֆ.— Հո՛ն պիտի բաղդատենք յայտարարութիւնները։ Թո՛ղ նախ ըսելիքը ըսէ։

Նախագ.— (Մարգար էֆ. ֆասնիլէ) Կը ճանչնա՞ս այս անձը։ տեսա՞ր զինքը։

Բանաւօթ.— Ո՛չ, չտեսայ։

Նախագ.— Տունդ ո՞ւր է։

Բանաւօթ.— Գուլի Գարու։

Նախագ.— Տանդ մօ՞տ է Հայի պէյի տունը։

Բանաւօթ.— Մեր տունէն կ՚երեւայ տունը։

Նախագ.— Ասոր անունը գիտե՞ս։

Բանաւօթ.— Լատ եմ, բայց մուցատ եմ. արդէն չորս ամիսէ ի վեր է որ զինքը տեսանք։

Նախագ.— Ո՞ր գործուած ատեն տեսար հայի պէյը։

Բանաւօթ.— Ո՛չ, գիշեր էր, չէի կրնար տեսնել։

Նախագ.— Ուրիշ ատեն ալ հարցաքննուեցա՞ր։— Ի՞նչ ըսիր այն ատեն։

Բանաւօթ.— Այո, հարցաքննուեցայ իր կալաթա-Սէրայ։ հոն ալ նոյնը կրկնեցի։ ըսի թէ «Ֆա՛ռ» ձայն մը լսեցի և տեսայ ճրագ մը բռնուած։

Նախագ.— Որո՞ւ տունէն եկած էր ճրագը։

Բանաւօթ.— Չեմ գիտեր, սանդուխի մը վրայ էր, հոն երկու երեք հոգի ևս կային։

Համոի էֆ.— Կը տեսնուի թէ տղան լաւ չկրնար խօսիլ թուրքերէն, թարգման մը տալու է իրեն, որովհետև իրաւանց կորուստ կայ երկու կողման համար։ (Խորդ Ռաֆթիանը կոչեցէք Լ կ՚երդնու)։

Նախագ.—(Առ թարգմանն) Տղան կ՚ըսէ որ պատուհանէն տեսեր է մի քանի անձինք։ կը ճանչնայ զանոնք։

Թարգմ.—Մարդիկը դատ դատ չէ տեսեր, քանզի լաֆնէ՛ան մոտիկ կ՚ընէր։ Երեք հոգի են եղեր։ մին՝ մէկ կողմէն, միւսը՝ միւս կողմէն գացեր է, մէկն ալ սանդուխին վեր եկեր է։ յետոյ ատրճանակի ձայնն եւ «Ֆա՛ռ՝ ֆա՛ռ» աղաղակ մը լսեր է։

Նախագ.—Ճրագի մը խօսք կայ, այդ ինչ է։

Թարգմ.—Չեռք մը տեսեր է ճրագ մը բռնած, ուրիշ բան չէ տեսեր։

Նախագ.—Այդ ձեռքը պատուհանէ՞ն թէ դռնէն դուրս եկած էր։

Թարգմ.—Լաւ մը չյիշեր, բայց երկու տուն կայ եղեր, ադոնցմէ մէկէն։

Նախագ.—Այդ տուներէն մին Հայի Պէյի՞ն է։

Թարգմ.—Այո՛, մին անորն է եղեր։

Համոի էֆ.—Կարեւոր է գիտնալ թէ ճրագ բռնած ձեռքը ո՞ր տունէն եկած է. վկան կ՚ըսէ թէ դուռները չէ տեսած որ գիտնայ։ Հայի պէյը տեսո՞ր է արդեօք այդ միջոցին։

Թարգմ.— Ո՛չ, ուշադրութիւն չէ ըրած։

Արիֆ պէյ (դատաւորներէն մին)։— Դուրսը երկու կանայք կան, որք յայտարարած են թէ տա (Բանաւօթը) ըսած ըլլայ իրենց թէ տեսեր է Հայի պէյը։

Թարգմ.—Հայի պէյի խօսք չէ ըրած, այլ «գէր մարդ մը» ըսած է։

Արիֆ պէյ.—Ձեռքով նշան ընողը գէր մարդն էր։

Թարգմ.—Չը յիշեր։

Համոի էֆ.— Մը՛սս՝ մը՛սս՝ ըսողը սանդուխէն վար իջաւ թէ վերի կողմը գընաց։

Թարգմ.—Վերի կողմը գացեր է։

Թ. Սարաֆ էֆ.— Վերի կողմը ըսածը ո՞ր կողմն է։

Արիֆ պէյ.— Վերի կողմը գացող մարդը Հայի պէյի տունէն աւելի՞ անդին գընաց։

Թարգմ.— Սանդուխին վրայ տեսեր է։

Արիֆ պէյ.—Հայի պէյի տունը աւելի՞ վեր է։

Թարգմ.—Այո՛, բայց չտեսնուիր եղեր։

Արիֆ պէյ.—Ճրագը բռնող ձեռքը ո՞ր պատուհանին կողմն էր։

Թարգմ.—Տան դրան առջեւ քարմաչէք մը կայ երկաթեայ, անոր առջեւ։

Համոի էֆ.— Խոշոն տղան նկարագրութեան հետեւելով գծուած է, թող յառաջ գայ տղան և բացատրէ։ (տղան յառաջ եկաւ և բացատրեց)։

Արիֆ պէյ.— (Առ Մարգար էֆ.) Ձեզի մօտ տուն կայ։

Ամբ.—Այո՛, երեք տուն։

Համոի էֆ.—Հրաւիրուեցաւ Անկելի, 29 տարեկան կին մը, Պոլսեցի, որ իւր երդումն ընելէ յետոյ, ըսաւ.

Անկելի.— Լաֆնէշէներ կայն փողոցին մէջ էրբ ատրճանակի ձայն մը լսեցի, կարծեցի թէ կռիւ կ՚ընեն։ պատուհանը բացի և հարցուցի թէ ո՞վ է նետեց։ ապտ մը կար, Բանաւօթ անուն, ըսաւ թէ գէր մարդ մը այսինքն հայի պէյը նետեց։

Նախագ.— Զայնը ո՞ր կողմէն եկաւ։

Անկելի.— Կ՚ըսէին թէ հայի պէյի տան կողմէն։

Հեռացուցին Անկելի, Համոի էֆէնտիի խնդրանօք, որ ըսաւ թէ, Թերևս նորէն զայն լսելու պէտքն ղգացուի։ Անկելիէ յետոյ եկաւ Բանաւօթ, որդի Սօթիրիի, 13 տարեկան։ Այս ան Բանաւօթն է, որու համար ըսուած է թէ տեսած էր Մարգար էֆ.ի ատրճանակ պարպելը։

Բանաւօթ.— (Նախագահի հարցման վրայ) Պատուհանն էի, լաֆնէ՛ան կ՚անցնէր, կը նայէի։ տեսայ մի քանի անձինք որ կը խօսակցէին։ մէկը ձեռքը վեր առաւ, միւսը մէկ կողմ գնաց, մէկն անդին, վերջէն «Ֆա՛ռ՝ ֆա՛ռ» ձայն մը լսեցի վերէն, յետոյ մարդ մը ինկաւ։

Նախագ.— Ո՞վ էր «Ֆա՛ռ՝ ֆա՛ռ» ըսողը։

Բանաւօթ.— Չեմ գիտեր, գիշեր էր։

Համոի էֆ.— Բանաւօթ չորս յայտարարութիւն ունի, ամենն ալ թող կարդացուին։

Թ. Սարաֆ էֆ.— Հո՛ն պիտի բաղդատենք յայտարարութիւնները։ Թո՛ղ նախ ըսելիքը ըսէ։

Նախագ.— (Մարգար էֆ. ֆասնիլէ) Կը ճանչնա՞ս այս անձը։ տեսա՞ր զինքը։

Բանաւօթ.— Ո՛չ, չտեսայ։

Նախագ.— Տունդ ո՞ւր է։

Բանաւօթ.— Գուլի Գարու։

Նախագ.— Տանդ մօ՞տ է Հայի պէյի տունը։

Բանաւօթ.— Մեր տունէն կ՚երեւայ տունը։

Նախագ.— Ասոր անունը գիտե՞ս։

Բանաւօթ.— Լատ եմ, բայց մուցատ եմ. արդէն չորս ամիսէ ի վեր է որ զինքը տեսանք։

Նախագ.— Ո՞ր գործուած ատեն տեսար հայի պէյը։

Բանաւօթ.— Ո՛չ, գիշեր էր, չէի կրնար տեսնել։

Նախագ.— Ուրիշ ատեն ալ հարցաքննուեցա՞ր։— Ի՞նչ ըսիր այն ատեն։

Բանաւօթ.— Այո, հարցաքննուեցայ իր կալաթա-Սէրայ։ հոն ալ նոյնը կրկնեցի։ ըսի թէ «Ֆա՛ռ՝ ֆա՛ռ» ձայն մը լսեցի և տեսայ ճրագ մը բռնուած։

Նախագ.— Որո՞ւ տունէն եկած էր ճրագը։

Բանաւօթ.— Չեմ գիտեր, սանդուխի մը վրայ էր, հոն երկու երեք հոգի ևս կային։

Համոի էֆ.— Կը տեսնուի թէ տղան լաւ չկրնար խօսիլ թուրքերէն, թարգման մը տալու է իրեն, որովհետև իրաւանց կորուստ կայ երկու կողման համար։ (Խորդ Ռաֆթիանը կոչեցէք Լ կ՚երդնու)։

Նախագ.—(Առ թարգմանն) Տղան կ՚ըսէ որ պատուհանէն տեսեր է մի քանի անձինք։ կը ճանչնայ զանոնք։

Թարգմ.—Մարդիկը դատ դատ չէ տեսեր, քանզի լաֆնէ՛ան մոտիկ կ՚ընէր։ Երեք հոգի են եղեր։ մին՝ մէկ կողմէն, միւսը՝ միւս կողմէն գացեր է, մէկն ալ սանդուխէն վեր եկեր է։ յետոյ ատրճանակի ձայնն եւ «Ֆա՛ռ՝ ֆա՛ռ» աղաղակ մը լսեր է։

Նախագ.—Ճրագի մը խօսք կայ, այդ ինչ է։

Թարգմ.—Չեռք մը տեսեր է ճրագ մը բռնած, ուրիշ բան չէ տեսեր։

Նախագ.—Այդ ձեռքը պատուհանէ՞ն թէ դռնէն դուրս եկած էր։

Թարգմ.—Լաւ մը չյիշեր, բայց երկու տուն կայ եղեր, ադոնցմէ մէկէն։

Նախագ.—Այդ տուներէն մին Հայի Պէյի՞ն է։

Թարգմ.—Այո՛, մին անորն է եղեր։

Համոի էֆ.—Կարեւոր է գիտնալ թէ ճրագ բռնած ձեռքը ո՞ր տունէն եկած է. վկան կ՚ըսէ թէ դուռները չէ տեսած որ գիտնայ։ Հայի պէյը տեսո՞ր է արդեօք այդ միջոցին։

Թարգմ.— Ո՛չ, ուշադրութիւն չէ ըրած։

Արիֆ պէյ (դատաւորներէն մին)։— Դուրսը երկու կանայք կան, որք յայտարարած են թէ տա (Բանաւօթը) ըսած ըլլայ իրենց թէ տեսեր է Հայի պէյը։

Թարգմ.—Հայի պէյի խօսք չէ ըրած, այլ «գէր մարդ մը» ըսած է։

Արիֆ պէյ.—Ձեռքով նշան ընողը գէր մարդն էր։

Թարգմ.—Չը յիշեր։

Համոի էֆ.— Մը՛սս՝ մը՛սս՝ ըսողը սանդուխէն վար իջաւ թէ վերի կողմը գընաց։

Թարգմ.—Վերի կողմը գացեր է։

Թ. Սարաֆ էֆ.— Վերի կողմը ըսածը ո՞ր կողմն է։

Արիֆ պէյ.— Վերի կողմը գացող մարդը Հայի պէյի տունէն աւելի՞ անդին գընաց։

Թարգմ.—

ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒԷՆԻ

Արտօնեալ Ֆրանսական Հանրապետութեան կառավարութեան նախարարական հրամանագրով

(Ի նպաստ Ա. ԷօռԹ-Է-Սոդել գաւառին մէջ կարկուտէ վնասելոց)

Այս բարի գործի վիճակահանութիւնն, որ Ֆրանսական վիճակահանութեանց ամենէն նշանաւորներէ մին է, կը գտնուի ընդ հովանաւորութեամբ և պատուոյ նախագահութեամբ Լուսէնի Մերքուր տարանց և Երեւոյթանաց, մասնաւոր արտօնութեամբ, և պիտի թափուի տարեսկիզբ եղող՝ ուրբաթ, որոց առաջին ԱՆԳԱՄՆ ունի պիտի ունենայ 1887 մայիս 5ին։

3ՐԴ ՎԻՃԱԿ 1887 ՄԱՅԻՍ 5 Ի

1	թուժին	Ֆրանք	25,000 = 25,000
1	»	»	10,000 = 10,000
5	»	»	1,000 = 5,000
20	»	»	500 = 10,000
100	»	»	100 = 10,000
127	թուժին	ի միասին Ֆր.	60,000

ՀՆԳՈՒՆ ԴՐԱՄՈՎ ՎՃԱՐԵԼԻ

Բոլոր տոմսերը, նոյն իսկ անոնք որ շահած են, պիտի մասնակցին յառաջիկայ երկու վիճակահանութեանց։ Ուստի պէտք է խնամով պահել բոլոր տոմսերը։

Դոյզն գումարով մը

կարելի է շահիլ

Ֆր. 150,000 Ֆր.

ՈՍԿԵԴՐԱՄ

Լուսէնի վիճակահանութեան նպատակն է օգնել 1883ի փոթորիկներէն վնասեալ այգեգործաց և երկրագործաց։

4ՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՎՃԱԿ. 1887 ՕԳՈՍՏ. 15Ի

1	թուժին	Ֆրանք	150,000 = 150,000
1	»	»	25,000 = 25,000
1	»	»	10,000 = 10,000
2	»	»	2,000 = 4,000
5	»	»	1,000 = 5,000
30	»	»	500 = 15,000
60	»	»	100 = 5,000
103	թուժին	ի միասին Ֆր.	240,000

ՀՆԳՈՒՆ ԴՐԱՄՈՎ ՎՃԱՐԵԼԻ

Շահողաց վճարման յատկացեալ դրամագլուխը կը գտնուի Ֆրանսայի Պանքան։ Շահերն ոսկեղով պիտի վճարուին առանց զեղչի։

Օտար երկրաց համար Լուսէնի վիճակահանութեան տոմսերուն վաճառումն յանձնուած լինելով միայն ՎԻԼԵՆՆԱՑԻ ՄՈՆԻԴԷՕՌ ՏԸ ԼԱ ՇԱՆՍ ԻՆՏԵՐՆԱՍԻՕՆԱԼ։ Պանքային, այն անձինք որ կը փափաքին ասոր տոմսերէն ունենալ պարտին դիմել մասնաւոր յիշեալ Պանքային թղթակցաց։

Նախագահ Լուսէնի-վիճակահանութեան մասնախմբին
Նախկին նախագահ Դանսիի առեւտրական ատենեկին
ՔՈԱՐՏԷԼ

Մէկ տոմսին գինն է 75 սանթիմ։ Տասն տոմսի գինն է 6 Ֆրանք, 7 լեյ, կամ 7·50 տրամի մանրայով կամ թղթադրամով։ Հարիւր տոմսին գինն է 50 Ֆրանք, 60 լեյ կամ 65 տրամի։ Վիճակահանութեանց պաշտօնական ցուցակները ծրիրաբար պիտի ղրկուին։

Կաքեաբ Աղա. Անցեալ յունուար 15ի վիճակահանութեան մէջ, 10 000 Ֆրանքի չակ մրինկա Պ. Գանդանդէն Անարէա տր Բիտադրամի (Ռումանիա) որ Մուէրէօռ որ լա Շան Իմպէրէռէի հին բաժանորդներէն է։ Այս 10,000 Ֆրանքի չակը գանձուած է Եաշցի Պ. Պիքի ձեռամբ, որ գրաւն ստանալու համար ներկայացուցած է զայն ի Բարիզ Պ. Ռիվիլբը սեղանաւորին։

Օ ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ վաճառատունը ամենէն մեծն, ամենէն լաւ կազմակերպեալն, ամենէն ազնիւ կարգադրեալն են, և այս տեսակետով փարիզի նշանաւոր ազգանէրներէն մին կը համարուին։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՌԻՍԴԻՏ ՊՈՒՍԻՆՕ ՆՈՒ ԱՋԵՒՈՒԹԻՒՆՔ

ՓԱՐԻԶ

Այժմ ինչ փոքր շահով և բոլորովին վստահութեամբ ծախելու գրութիւնը բացարձակ է

Ի վաճառատունս

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷԻ վաճառատունը օրէ քան օրէ կ'ընդարձակին, առանց սակայն լիովին բաւեալ լամաստոց յարգանաց խնամելու։ Ցարդիս մեծ չնչերը ուեղցուած են վերջերս, որոցմով ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ ապահովս առանձին վաճառատունն եղած է։ Այժմ նոր չնչերը եւս սկսած են կատարուիլ։

Պատրաստի տիկնոջ ծանոթացիլ տիկնոջ թէ մեր նշանակին նորաձեւութեանց պատկերազարդ ցուցակն տրատարակուած է և թէ առանց թղթատարութեան ծախքի պիտի ղրկուի ամէն անոր որ կ'ուզէ։ Նմանապէս ուզողին ծրիրաբար կը ղրկենք մեր ամէն Մեսաքանդիզներ, Բոյ եղէնաց, Աստեղինաց, Կերպասաց, Տպածոց եւ նեղչերը, ինչպէս նաեւ Ներ նոր ձեւերու Պլոմ ներք նոր արդուզարդերով, Մեկնոցք, Նրբապէս եղած, Պատրաստ հանդերձեղնք ալիկանց և մանչերու, Ձերմակեղնք, Հովանոցք, Ձեռնոցք, Փողպատք, Գաղիկք և Կամ կարտի եւ եւ։

Մինչեւ 25 Ֆրանք արժէքով մեր Ռումանիա, Պուլկարիա, Գարատաղ, Թուրքիա և Եգիպտոս ղրկելիք ապրանքները զերծ կը մնան փոխադրութեան ծախքէ մինչեւ ի Նաւահանգիստ։ Առանց թղթատարութեան ծախքի կը ղրկենք կանխիկ վճարուած և 50 կամ աւելի Ֆրանք արժող ապրանքներն որք կրնան ծրարով ղրկուիլ (բարձրագոյն ծանրութիւն 3 քիլոկրամ, ծաւալ 20 տասնամեայ խորանարդ։

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷի վաճառատունը մասնաճիւղ կամ ներկայացուցիչ չունի ոչ ի Ֆրանսա և ոչ օտար երկիրներ։ Նոր գնողաց տիկիններէն զգուշանալ այն վաճառականներէն որ այս անունը կը գործածեն չփոթութիւն յառաջ բերելու համար։ — Թարգմանք ամէն լեզուներով։

ԶՈՐ ԲԼԱՔՆԵՐ

ՏՈՒԲՈՐ Տ. Վ. ՄՈՆԳԷՀՈՎԷՆԻ

ԱՐԾԱԹԻ ԺԷԼԱԹԻՆՈ ՊՈՄՊԻՒՈՆԻ

Մէն մի տուփի վրայ պէտք է գտնուի Տ. Վ. ՄՈՆԳԷՀՈՎԷՆԻ անունն և գործարանին այս նշանը։

DVM

Ա.ԶԴ

Ա. Ռ. ԼՈՒՍԱԿԱՐԱՊԵՏ

ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐՈՒ

Բոլոր լաւ նիւթերու կեղծը կը շինուի

ՏՐ. Վ. ՄՈՆԳԷՀՈՎԷՆի չոր բլաքներուն գտած անման յաջողութեան պատճառաւ, շատեր սկսած են անոնց կեղծերը շինել։ Իրենց սուտ գէշն արդէն կը յայտնուի կեղծ լինելին։

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼԼԱԿԵՂԾԵՐԷՆ

Դիմել առ Պ. Էտուար Մանէի, ընդհանուր գործակատար Վ. Ա. ՄՈՆԳԷՀՈՎԷՆի գործարանին Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար։

Ծածկանաք և փոքրանաք վաճառման կեղծոնատեղին է Ա.Մ. Ճ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ, 54 և 56, Մէյտանճըզ փողոց, Պաղչէ-Գարու, Էօմէր էֆէնտիի խանին կից։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԳՈՒԻՐԻՉ ԶՕՐԱՅՈՒՅԺԻՉ ՎԷՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

Ամենազգաստ կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Մեծերը, կանայք, տկարակազմ Տղայնքն և ամէն փափուկ անձինք։

Բաղադրեալ Մկանանց և Զգային ու Ոգային դրութեանց կապուածութեան և Զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

Վիալի Գինին ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Աբեան տկարութեան, Դեղոտութեան, Թոքախտ, Ստամոքսի ամէն ցաւերու, Փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինման, եւայլն։ Ի մի բան, Թուլութեան, Զգային ուժհատութեան ամէն վիճակներուն որոց շատեր չաղաչուած կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան ժ. Վիալ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Գլխոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալիբրանտիի դեղարան Տէլլա-Սուտա, դրան մեծ փողոց 169։

ՏՕԳԹՕՐ ԱՅԷՐԻ

ԶԷՐՐԻ ՓԷՔԹՈՐԱԼԷՆ

Տօգթօր Այէրի Զէրրի Փէքթորալէն արագապէս կը բուժէ հարբուղիները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փոսաղաք, բորբոքումն հագագի, բորբոքումն ընչափորի, ընչարգելութիւնն ևն։

Այս դեղը հաճելի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները, և կապուտ հագի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս կ'սփոփէ ու կը կազդուրէ։

Տր. Այէրի Զէրրի Փէքթորալն այնքան մեծ համբաւ ստացած է իրրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, շնորհիւ նորա կոկորդի և թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին և միօրինակ նուաճող ազդեցութեան է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց ջատագովն և պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Զկոյ ամենեւին դեղ մը որ կրնայ այնքան կարեւոր լինել հիւանդին քան զայս, և կամ աւելի արդանիք ունենայ նորա կատարեալ փատահութիւնը գրաւելու։

Զէրրի Փէքթորալն ընդհանրական գործածութեան համար եղած ուրիշ ամէն դեղերու գերազանցն է և հաւեղ։ քանց չատ հաճելի լինելով փոքր տղայք շատ դիւրաւ կ'առնուն։

Գործածութեան եղանակը չիներուն հետ կը տրուի։ Կեդրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ և ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Գալատիա Կ. Պոլսոյ։ Կը ծախուի նաեւ բաւական մէջ զանազան դեղագործաց քով։

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՍՊԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմն. Մէջերիւրէանի և Օտեսայի դէմ Խանասարգէս քարեղ

Անուանք	Թուոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Գէրգ
Արարատ	2,500	Ռոշէլ
Գրքատիա	2,500	Գրուիքշանց
Լաքոնիա	2,500	Ռէյք
Մասէռոնիա	3,500	Մարլ
Բուժելիա	2,800	Ֆոթքրիվիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տարուին ոգեւորաց։

Դիմել առ ՏԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ

Ֆ15 Գորշախան

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ դէմ Ռէպլէյ, կ. Գալաթ և Օտեսայի

ԹՈՒՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՒՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թուոյ	Անուանք	Թուոյ
Ալդանա	2,000	Լէքանգօ	4,500
Ամէրիկ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարատան	2,500
Գասանսա	3,500	Մոլը	2,000
Գօրտանիա	2,200	Նէրօ	2,000
Պրամվ	2,000	Օթելլո	5,000
Գէլբա	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գարիբա	2,500	Օդրանդ	4,500
Գամէ	2,400	Օդդօ	2,000
Գագ	2,000	Բաստիդ	1,200
Գօմ	2,700	Բաչերտ	3,200
Տիաս	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինա	1,800	Թիգ	2,800
Երագ	2,600	Լիսիա	1,400
Տրագ	2,600	Լիսալա	3,200
Ֆաբրան	800	Լոլա	3,000
Ֆիտոս	1,700	Լօման	5,500
Ֆլամինիա	1,600	Լոմէլ	3,500
Կարլէս	3,500	Պաչէրա	1,000
Կէնան	2,200	Պաքէ	2,000
Ռոզա	1,900	Սիլվիա	2,000
Ալբանիա	2,200	Սարկեդ	4,300
Հանկէ		Թասաս	1,200
Հէրօ	2,000	Ֆ. Ֆէլիքս	3,000
Հիսպանիա	3,000	Թրիկէր	1,300
Հիւսիսկեր	1,200	Թրանսա	2,800
Ձիրա	2,300	Ֆրանսա	3,600
Քէլէ	2,000	Նէտաս	1600
Քանդիա	2,200	Ջէզբան	3,000
Լէ	2,000	Ջէրբ	41,0

Ուղարկելու համար ամէն դիւրութիւն կը ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՔՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.

Գորշախան

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւլէք Խան Գալաթիա

Ֆ14

Արտօնատէր Մ. ՏՈՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ՀՐԵՒԵԼՔ ԼՈՒՍԱԳՐՈՒ

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՈՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՊԻԻՏԱԲԷՍԹԻ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	10,000,000

Արեւելից Ցնօրէն. Մ. Լօժէն Բարաբար

» լիազօր գործակալ. Մ. Նազարէթ Եազրճեան

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի շափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարինք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զատակաց տէր անձանց իրր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զատակաց ապագան ապահովել։ կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր ոլորելի կիներն և զատակներն, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակիներուն որ մէն մի տարի Պիտապէշթի մէջ ի ներկայութեան կրպտերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել վարչութիւն։

Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Օրինակ.—30 տարու անձ մը տարին մի անգամ 4 ½ ոսկի տալով 200 անգլիական ոսկիի ապագայ մը պատրաստած կըլլայ իւր ընտանեաց ևլն. ևլն։

Փափաքողք ազատ են ընկերութեանս պատուաւորութեան և հաստատութեան մասին տեղեկութիւն ստանալ Եւրոպիոյ մեծ դրամատուններէն։

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

Գանձեալ և վաճառուած ամէն տեսակ արժէթղթոց

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿ

Գանձեալ ամէն տեսակ կարգներու

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ

Կեդրոնատեղի 116, հրապարակ Լաֆայէթ, Բարիզ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆԳ

Կանխիկ և տասաբերիկ վաճառումն ֆրանսական բաժնեւոր պարտութիւնց—Վիլ տը Բառի 3 % փոխառութիւն 1868 ի, 69 ի, 71 ի, 75 ի (4 %), Գուէտի Ֆոնսիէ տը Ֆրանս 1853 (3 %) Գոմիւնալ 1860, 79, 80, Ֆոնսիէռ 1877, 79, Պանք իպոթեկէռ 1880, Վիլ տը Լիոն 1880, Լիլ 1860, Այմէն 881, ¼ Վիլ տը Բառի 1871, ¼ Գոմիւնալ 1860, ¼ Ֆոնսիէռ 1883 կէս, կէս։ Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ամէն ամիս և գլխաւոր բաժիններն են 5,000, 10,000, 2,000, 30,000, 40,000, 50,000, 100,000 և 200,000 Ֆրանք։

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿԻՆ կը վաճառէ այս ամէն արժէթուղթերն ի փոխարէն ամենական 5, 10 և 20 Ֆրանքի։ Գնողն ազատմիջոցաբար կ'ստանայ իւր պարտութիւնց թուղթն և իրաւունք կ'ունենայ թէ վիճակահանութեանց և թէ տոկոսի կարգներուն, միայն թէ ամբողջովին վճարած լինիր գումարդ։ Ամենայն ստացագրերը կը ներկայացուին գնողաց ցոյց տալու դեկլարացիա։

Աղորագրելու համար, դիմել առ ԱՊՈՏՈՒԼԼԱՇ ՆԱԼՍԻ ԵՖ., ընդհանուր ներկայացուցիչ բոլոր գաղ թուղթերոյ համար։ Գրասենեակ թիւ 4, Պանչէ-Գարու, Ի Պոլիս։

Գործակալութեանց և ստորագրութեանց խնդիրք թուղթերոյ գլխաւոր քաղաքներէ՝ դրկուելու են նմանապէս առ Ա. Նասի էֆէնտի։

Պ. Յ. Գ. Քիւլէկեան, Քէնիչ
Պ. Ա. Քիրլոֆէռ, Ա.յցելու-Գործակատար
Պ. Յովհան Պ. Գալֆոնեան, ի Պրուսա
Գործակատարք Պ. Մէյսա Մէրտէնեան, ի զմիր և շրջակայքը
Պ. Ն. Կոստանդ, ի Մէրսինի
Պ. Ն-Բան Ռնաէլ, ի Դամասկոս՝ Սուրիոյ համար
Պ. Յովհաննէս Նահապետեան, ի Մէրզիֆոնը

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՑԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1887 Ապրիլ 1 Շաբաթէ օրէն սկսեալ մինչև Ապրիլ 30

(Բոց ի Կիւրէղի օրերէն) Եւրոպական եղբէրն կամուրջ ելնող շրջենասաց ժամերը

Ժ. Վ.	Թ.
12 — Եղենիմ Մեզարպ. Պեյ. Թարապիա Եղենիքէյ (Եղենիքիւղի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	32
12 35 Եղենիք. Պէշ. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպ. (Պեպէքի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	22
1 — Ր. և Ա. Գալ. Եղենիմ. Մեզպ. Պեյ. Թար. Եղենիք. Պէշ. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք (Պեպէքի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	17
2 45 Եղենիմ. Մեզարպ. Պեյ. Թար. Եղենիք. Պէշ. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք (Պեպ. պիտի հաղորդակցի)	33
4 30 Եղեն. Մեզ. Պեյ. Թար. Եղենիք. Պէշ. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպ. Ամն. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ.	34
5 30 Եղենիմ. Մեզ. Պեյ. Թար. Եղենիք. Պէշ. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Ամրավ. Դուրզ. Օրթ. Պէշիք.	4
7 — Եղենիմ. Մեզարպ. Պեյրիւք. Թարապ. Պեյդօզ Բաչաղ. Եղենիք. Մերկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամրավ. Զենկ. Պեյլէր Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իսկ.	1
8 15 Ա. և Ր. Գալ. Եղենիմ. Մեզարպ. Պեյ. Թարապ. Եղենիք. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպ. Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Մեհենիա պիտի հանդիպի)	20
10 — Մեզարպ. Պեյ. Թարապ. Եղենիք. Մերկ. Ր. Հիսար Ամրավ. Օրթաք. Պէշ.	28
Ամրավուտֆիլէն կամուրջ ելնող շրջենաւոց ժամերը	
11 45 Պեպէք Ամրավ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	38
12 30 Ամրավ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	1
1 10 Պեպ. Ամրավ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	28
1 45 Ամրավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գալ.	4
2 15 Պեպէք Ամրավ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	32
3 — Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գալ.	22
3 45 Պեպէք Ամն. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գալ.	17
4 30 Պեպէք Ամրավ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	22
10 55 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	22
11 15 Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ	1
Աւիլոնի եղբէրէն կամուրջ ելնող շրջենաւոց ժամերը	
11 45 Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուզ. Գալ.	25
12 15 Պէյդօզ Բաչաղ. Ր. Բ. մահ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլիի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
12 50 Գանտ. Վանիք. Զենկ. Պէյ. Գուզկ.	34
2 — Գանտիլ. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.	25
2 — Պեյ. Թար. Պէյդ. Բաչաղ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուզկ.	20
3 45 Գանտ. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկիւսար	28
4 — Պէյդ. Բաչաղ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիք.	23
8 45 Պեպիւք. Թարապ. Պէյդ. Բաչաղ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զենկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկիւսար (Ուրբաթ օրերը Բ. Բ. Մահ.)	25
10 30 Գանտիլիէն ուղղակի Զենկէլքէյ	23
11 15 Գուզկիւնճիւքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ	38
(Բոց ի Կիւրէղի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եղբէրէ Երթեւեկող շրջենասաց ժամերը	
1 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ամրավ. Պեպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Մթէն. Իշենիք. Թար. Պեյ. Մեզարպ. Զենիմ.	33
2 30 Գասպաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլէր Զենկէյ. Ամրավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Մերկ. Եղենիք. Բաչաղ. Պէյդ. Թարապ. Պեյ. Մեզ. Եղենիմ.	1
2 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Ամրավ. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եղենի. Թար. Պեյ. Մեզ. Եղենիմ.	34
4 — Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ամրավ. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եղենիք. Թար. Պեյ. Մեզ. Եղենիմ.	4
5 30 Գասպաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամրավ. Պեպէք. Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Մթէն. Եղենիք. Պէյդ. Թարապ. Պեյրիւք. Մեզր. Եղենիմ. և Գալվաղեր	20
6 45 Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլէր Զենկ. Ամրավ. Գանտի. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Մերկ. Եղենիք. Թարպ. Պեյ.	25
8 30 Պէշիք. Օրթ. Ամրավ. Պեպ. Ր. Հիսար Մերկ. Եղենիք. Թարպ. Մեզարպ. Պեյ.	28
10 30 Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Մթէն. Եղենիքեցի, Թարապիա, Պեյրի. Մեզարպ. Եղենիմ.	32
11 10 Եղենիք. Թարապ. Պեյրիւք. Մեզարպ. Եղենիմ.	20
11 40 Պեպ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Մթէն. Եղենիք.	22
Կամուրջէն Ալիավոտֆէնդ Երթեւեկող շրջենասաց ժամերը	
1 25 Ուղղակի Գանտիլի	1
2 30 Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զենկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Բ. պանէն Պեյդ. (ուրբաթի օրերը Բ. Բ. մահ.)	28
3 10 Ուղղակի Գանտիլի	28
9 35 Պեշիքթաշ, Գուզկիւնճէ. Պեյլէր. Զենկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գանտիլի գացող շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանլ. Բ.Բ. մահ. Բաչաղ. Պեյդ. Թար. Մեզ. Գալ.	17
10 40 Իսկ. Գուզկ. (բացի ուրբաթէ)	28
10 55 Պեշիք. Գուզկ. Պեյլէր. Զենկէլ. Վանիք. Գանտիլի Պեպէք (Գանտիլի յոյնաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 25 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաչաղ. Պեյդ.	23
11 45 Գասպաթ. Գուզ. Պեյլ. Զենկ. Վանիք.	33

ԻՍԿԻԻՍԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւսարէն	Կամուրջէն	Կամուրջէն	Իսկիւսար
— —	5 35 Պէշիք	— —	7 5
12 — Պէշիք	6 5	12 15	8 15 Պէշիք
12 30	6 35 Պէշիք	12 50 Պէշիք	8 45
1 —	7 5	1 15	9 10 Պէշիք
1 30 Պէշիք	8 15 Պէշիք	1 50	9 45
2 5	9 —	2 25	10 15 Պէշիք
2 35	9 20 Պէշիք	2 55	10 40 Գ.
3 5	9 40	3 25 Պէշիք	11 —
3 15 Ֆէրպօթ	10 15 Պէշիք	4 10	11 25
3 35	10 40	4 40 Պէշիք	11 50
4 5 Պէշիք	11 — Գ.	5 20	12 5
4 20 Վ.ոսիոր	11 25	6 —	12 5 Գ.*
4 30 Ֆէրպօթ	11 40	6 30 Պէշիք.	
5 —	12 5		

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւսարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւսար
12 — Պէշիք	6 5	12 —	7 5
12 30	6 35 Պէշիք	12 30	8 15 Պէշիք
1 —	7 5	12 50 Պէշիք	8 45
1 30 Պէշիք	8 15 Պէշիք	1 25	9 10 Պէշիք
2 5	8 50	2 —	9 50
2 45	9 20 Պէշիք	2 35	10 15 Պէշիք
3 15 Ֆէրպօթ	9 45	3 25 Պէշիք	10 50
3 30	10 15 Պէշիք	3 55	11 15
4 5 Պէշիք	10 50	4 40 Պէշիք	11 40
4 20 Վ.ոսիոր	11 10	5 25	12 5
4 30 Ֆէրպօթ	11 35	6 5	
4 45	12 5	6 30 Պէշիք	
5 35 Պէշիք			

* Այս երթեւեկութիւն չբերից տօներուն եւ ուրբաթ օրերը չպիտի կատարուի։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԼԷԼԻՍ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 15 Հարէմէն Սալամագ (բաց ի կիրակի օրերն)
4 — » » (կիրակի օրեր ժ. 4 15 ին)
11 35 » » (բաց ի կիրակի օրերն)
11 30 » » (կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)
2 — Կամուրջէն Հարէմ Սալամագ (բաց ի կիրակի օրերն)
3 30 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալամագ (կ. ժ. 8 30)
10 15 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալամագ (բաց ի կիրակի օրերն)
11 15 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալամագ (կիրակի օրերը ժ. 10 30 ին)։

ԻՍԿԻԻՍԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՄԿԼԷԼԻՍԻ ԵՒ ԳԱԼԱԹԱՇԵՒ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌՈՒԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւսարէն Գալաթաշ Սիրքէճի
4 30 Իսկիւսարէն Սիրքէճի
10 — Իսկիւսարէն Սիրքէճի
11 — » Գալաթաշ
3 45 Սիրքէճիէն Իսկիւսար
5 15 Սիրքէճիէն Գալաթաշ Իսկիւսար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւսար
11 15 Գալաթաշէն Իսկիւսար

» Այս երթեւեկութիւն կիրակի օրերը ժ. 5 ին

Դար. —Օգէ մեգապատ եղած տեղն, շրջենաւը իրենց դանուած տեղը պիտի մնան։